

didCzęść III.8 – Formularz informacji uzupełniających do celów zgłoszenia planu oceny

Państwa członkowskie muszą stosować niniejszy formularz do celów zgłaszania planu oceny zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 651/2014 oraz w przypadku zgłoszonego programu pomocy podlegającego ocenie, jak określono w odpowiednich wytycznych Komisji.

Proszę zapoznać się z dokumentem roboczym służb Komisji „Wspólne metody oceny pomocy państwa”² w celu uzyskania wskazówek dotyczących sporządzania planu oceny.

1. Identyfikacja programu pomocy, który ma być przedmiotem oceny

- (1) Nazwa programu pomocy:

Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. U. poz. 2604)

Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (Dz.U. poz. 405).

- (2) Czy plan oceny dotyczy:

a) ☐ programu podlegającego ocenie zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 651/2014?

b) ☐ ~~programu zgłoszonego Komisji zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE?~~

- (3) Odniesienie do programu (wypełnia Komisja):

.....

- (4) Proszę wymienić wszystkie istniejące oceny ex ante lub oceny skutków w odniesieniu do programu pomocy i oceny ex post lub badania przeprowadzone w przeszłości na temat wcześniejszych programów pomocy lub podobnych programów. W odniesieniu do każdego z tych badań proszę podać następujące informacje: a) krótki opis celów badania, zastosowanych metod, wyników i wniosków oraz b) szczególne wyzwania, które mogły pojawić się w ramach ocen i badań z metodycznego punktu widzenia, np. dostępność danych, które są istotne do celów oceny omawianego planu oceny. W stosownych przypadkach proszę określić istotne obszary lub tematy nieobjęte poprzednimi planami oceny, które powinny stanowić przedmiot bieżącej oceny. Proszę przedstawić

1 Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

2 SWD(2014)179 final z dnia 28.05.2014 r.

streszczenie takich ocen i badań w formie załącznika oraz – jeśli są dostępne – linków internetowych do stron zawierających stosowne dokumenty.

Badanie „Analiza efektów interwencji publicznych podjętych dotychczas na podstawie programu pomocowego dla I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 oraz zmian w kondycji rynku telekomunikacyjnego w Polsce, jakie zaszły w trakcie wdrażania tego programu”.

Raport z badania dostępny jest na stronie:
https://www.polskacyfrowa.gov.pl/media/91289/POPC_analiza_interwencjapubliczna_24062020.pdf

a) krótki opis celów badania, zastosowanych metod, wyników i wniosków

Cele badania

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1, z późn. zm.), dalej „GBER”, programów pomocy o średniorocznym budżecie powyżej 150 mln EUR dotyczy obowiązek sporządzenia planu ewaluacji. Z tego względu przeprowadzenie ewaluacji było warunkiem udzielania przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa (dalej „IP” lub „CPPC”) pomocy w ramach I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (dalej „I oś POPC”), czyli poprzednika I osi priorytetowej w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (dalej „program pomocowy FERC”).

Na podstawie decyzji C(2016) 2144 z dnia 15 kwietnia 2016 r., podjętej w sprawie o sygn. SA.43484, Komisja Europejska zobowiązała Polskę do przeprowadzenia badań analizujących efekty obowiązywania programu pomocowego dla I osi POPC, jakim jest rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 16 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1466, z 2016 r. poz. 1648, z 2017 r. poz. 2025 i z 2019 r. poz. 2034), dalej: „rozporządzenie MAiC w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach POPC”.

Przeprowadzona analiza miała następujące cele:

1. Stwierdzenie efektów interwencji podjętych dotychczas na podstawie programu pomocowego oraz wpływu interwencji na:
 - 1) ..realizację celu głównego I osi POPC – Powszechny dostęp do szybkiego internetu – i celu szczegółowego – Wyrównywanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do internetu o wysokich przepustowościach,
 - 2) ..kondycję rynku telekomunikacyjnego w Polsce w perspektywie czasowej od ogłoszenia I konkursu na dofinansowanie projektów budowy sieci szerokopasmowych w ramach I osi POPC do dnia sporządzenia raportu końcowego z Analizy³ na podstawie pytań badawczych.

³ „Analiza efektów interwencji publicznych podjętych dotychczas na podstawie programu pomocowego dla I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 oraz zmian w kondycji rynku telekomunikacyjnego w Polsce, jakie zaszły w trakcie wdrażania tego programu”

2. Zidentyfikowanie obszarów w samej treści programu pomocowego lub w ramach podjętych na jego podstawie interwencji, które mogłyby podlegać modyfikacjom usprawniającym udzielanie wsparcia na podstawie programu pomocowego lub w dalszym stopniu maksymalizować efekty tego wsparcia.

Przedmiot badania:

Głównym przedmiotem badania był program pomocowy, czyli rozporządzenie MAiC w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach POPC. Poza treścią programu pomocowego, analizą objęto także:

1. treść ogłoszeń naborów wniosków o dofinansowanie, zorganizowanych dotychczas na podstawie programu (wraz z załącznikami);
2. zanonimizowane informacje dotyczące wsparcia udzielonego na podstawie programu;
3. rynek dostępu do Internetu w Polsce w latach 2015-2019 dla raportu częściowego i 2015- 2020 dla raportu końcowego.

Podmiot badania:

Analizą zostali objęci:

1. Przedsiębiorcy telekomunikacyjni i jednostki samorządu terytorialnego wykonujące działalność w zakresie telekomunikacji;
2. Podmioty aplikujące o wsparcie w ramach dotychczasowych interwencji podjętych na podstawie programu pomocowego;
3. Beneficjenci wsparcia udzielonego na podstawie programu pomocowego;
4. Ekspertcy oceniający wnioski o dofinansowanie;
5. Instytucja Zarządzająca (Minister do spraw rozwoju regionalnego, dalej jako „IZ”), Instytucja Pośrednicząca (CPPC), Instytucja Otoczenia Umowy Partnerstwa (Minister właściwy do spraw informatyzacji) oraz instytucja o charakterze specjalistycznym dla I osi PO PC (Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, dalej jako „UKE”);
6. Podmioty w branży podwykonawstwa projektów budowy sieci szerokopasmowych, w tym także w branży podwykonawstwa wspartych projektów (co najmniej w branży budowlanej).

Zastosowane metody badania:

Badanie przeprowadzone zostało przy wykorzystaniu koncepcji TBE (*theory- based evaluation*) - ewaluacji opartej na teorii. Ewaluacja oparta na teorii wymaga szczegółowej analizy założeń, na których bazuje program.

W podejściu TBE przestrzega się więc każdego kroku logiki interwencji programu, identyfikując powiązania przyczynowe i mechanizmy zmiany prowadzące do rezultatów i skutków.

W procesie badawczym wykorzystano następujące metody: analizę danych zastanych (tzw. *desk research*); badania ilościowe CAWI/CATI; badania jakościowe w formie wywiadów pogłębionych, analizę porównawczą.

Analiza danych zastanych polegała na analizie dostępnych danych i dokumentów (m.in. dokumentów projektowych, prawnych, publikacji, danych statystycznych) i stanowiła bazę związaną z realizacją dalszych etapów badania. Badanie dokumentów służyło ustaleniu faktycznego stanu rzeczy.

W ramach analizy przeprowadzono również szereg badań ilościowych. Badania przy wykorzystaniu techniki CAWI oraz CATI zrealizowano wśród następujących grup respondentów: beneficjentów, podwykonawców beneficjentów, podmiotów niebędących beneficjentami, podwykonawców podmiotów niebędących beneficjentami. Należy zaznaczyć, że technikę CAWI/CATI zastosowano także podczas metody kontrfaktycznej.

Badania jakościowe zrealizowano metodą indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI). Zebrany materiał badawczy był uzupełnieniem danych zgromadzonych innymi metodami badawczymi. W ramach badania jakościowego przeprowadzono wywiady z beneficjentami oraz instytucjami związanymi z wdrażaniem programu pomocowego.

Najważniejsze wyniki i wnioski z badania:

W trzech pierwszych konkursach wyłoniono do dofinansowania projekty 52 beneficjentów, którzy realizowali inwestycje na wyznaczonych obszarach (I konkurs 72 obszary; II konkurs 50 obszarów; III konkurs 35 obszarów). Pokrycie siecią tych obszarów nie byłoby możliwe bez dofinansowania, ze względu na zbyt niską opłacalność takich przedsięwzięć. Wsparcie udzielone projektom ogółem wynosiło blisko 57% ich łącznej wartości, przy czym jest ono różnicowane w poszczególnych projektach realizowanych przez beneficjentów. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż efektywność wsparcia udzielanego w ramach programu pomocowego jest wysoka. Potwierdzają to wartości wskaźników zadeklarowane przez beneficjentów w podpisanych umowach o dofinansowanie. Miał na to wpływ przede wszystkim konkursowy charakter naborów i preferowanie beneficjentów, którzy obejmą wsparciem jak największą liczbę gospodarstw domowych.

Dane statystyczne dotyczące kształtowania się sytuacji na rynku pracy w sektorze telekomunikacyjnym oraz uzyskane wyniki badań dotyczące zmian w poziomie zatrudnienia wśród beneficjentów programu i ich podwykonawców, pozwalają wnioskować o istotnym wpływie wspartych inwestycji na kształt sektorowego rynku pracy. Program pozwolił dotychczas na zwiększenie liczby miejsc pracy wśród poddanych badaniu ankietowemu przedsiębiorców (realizujących działania w ramach programu) o ponad dwa tysiące stanowisk, co stanowi większość nowopowstałych miejsc pracy w tym sektorze gospodarki.

Rekomendacje:

1. Zarekomendowano dokonanie zmiany w § 3 rozporządzenia MAiC w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach PO PC (przepis określający potencjalnych beneficjentów programu pomocy), poprzez usunięcie punktu 2 „jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, jednostki samorządu terytorialnego (dalej jako „JST”) działające w ramach porozumienia z innymi jednostkami, na obszarze, na którym żaden z podmiotów, o których mowa w pkt 1, nie złożył wniosku o udzielenie wsparcia.”, a także poprzez wykreślenie w § 4 (przepis określający wymagania kwalifikowalności wnioskodawców), w pkt. 8, podpunkcie 1 zapisu „albo rejestru jednostek samorządu terytorialnego wykonujących działalność w zakresie telekomunikacji”. Realizacja inwestycji

w zakresie sieci szerokopasmowych przez JST w poprzednim okresie programowania wykazała, że:

- były to projekty bardzo kosztowne (co wiązało się z zaangażowaniem wyłączenie środków publicznych),
- inwestycje stanowiły problem dla JST, ponieważ JST nie były przygotowane do tego typu zadań i nie posiadały doświadczenia w budowie infrastruktury telekomunikacyjnej.

Jednocześnie badanie ewaluacyjne wykazało, że doświadczenie, potencjał oraz zaangażowanie środków prywatnych operatorów telekomunikacyjnych w realizację projektów wywołuje pozytywny efekt ekonomiczny. Zasadne jest więc, by projekty były realizowane wyłącznie przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

2. Zarekomendowano, aby eksperci przy tworzeniu Listy obszarów interwencji, na potrzeby dokumentacji konkursowej w perspektywie finansowej 2021-2027, dążyli do wyznaczania możliwie małych obszarów, na których mogą być realizowane projekty (jeżeli będzie to zasadne i celowe). Zmniejszenie obszarów, na których mogą być realizowane projekty, zwiększy ilość potencjalnych beneficjentów, a tym samym wpłynie pozytywnie na zwiększenie zatrudnienia, szczególnie na rynkach lokalnych.

3. Zarekomendowano, by na spotkaniach informacyjno-promocyjnych dla potencjalnych beneficjentów w okresie programowania 2021-2027 podjąć tematykę potencjalnych problemów i zagrożeń, jakie mogą napotkać podczas realizacji projektów. Należy zaproponować wnioskodawcom wstępne rozmowy z prywatnymi właścicielami działek, służbami kolejowymi i Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad (dalej jako „GDDKiA”), jeszcze przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, aby uzmysłowić potencjalnym beneficjentom skalę problemów, na jakie mogą ewentualnie napotkać.

4. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu, korzystnie wpływa na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Zarekomendowano przeprowadzenie ogólnopolskiej kampanii wizerunkowej, uzmysławiającej pozytywne efekty realizacji projektów w ramach I osi PO PC. Opcjonalnym działaniem mogło być przekazanie materiałów informacyjno-promocyjnych w formie ulotek, broszur lub folderów, przedstawiających wagę projektów podejmowanych w I osi PO PC bezpośrednio do przedstawicieli służb kolejowych lub GDDKiA. Pozytywne skutki mogły również odnieść spotkanie przedstawicieli IZ oraz IP z przedstawicielami GDDKiA oraz służb kolejowych, służące przedstawieniu roli tychże instytucji w sprawnym realizowaniu projektów przez beneficjentów w ramach PO PC.

5. Zarekomendowano utrzymanie w perspektywie finansowej 2021-2027 poziomu zrozumiałości i przejrzystości udostępnianej beneficjentom dokumentacji konkursowej.

6. Zarekomendowano, by w perspektywie 2021-2027 finansowej zarezerwować zasoby organizacyjne, czasowe i finansowe na korektę wstępnych założeń poszczególnych interwencji w celu ich optymalizacji. Jeżeli realizacja interwencji w danym obszarze była niezadowolająca powinno stworzyć się warunki do korekty tych założeń i możliwość wprowadzenia ewentualnych zmian, przed realizacją kolejnych interwencji w tym samym obszarze. Dotychczasowe doświadczenie wykazują, że niezwykle ważne jest by w przypadku problemów z realizacją projektów na danym obszarze, dochodziło do modernizacji dotychczasowych założeń.

7. W związku z faktem, że raporty i dane publikowane przez UKE są cennym źródłem informacji dla beneficjentów planujących projekty, a także dla poszukującym informacji o

infrastrukturze szerokopasmowej władz samorządowych i przedsiębiorców, zarekomendowano aktualizację wyszukiwarki UKE, dostępnej na stronie internetowej: <https://wyszukiwarka.uke.gov.pl/>, oraz aktualizację Atlasu szerokopasmowego dostępu do Internetu, dostępnego na stronie internetowej: <https://mapbook.uke.gov.pl/>.

8. Zarekomendowano, by w perspektywie 2021-2027 uznać za „białe obszary” tereny, na których nie są świadczone usługi o przepustowości co najmniej 100 Mb/s.

b) szczególne wyzwania, które mogły pojawić się w ramach ocen i badań z metodycznego punktu widzenia, np. dostępność danych, które są istotne do celów oceny omawianego planu oceny.

Raport końcowy „Analiza efektów interwencji publicznych podjętych dotychczas na podstawie programu pomocowego dla I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 oraz zmian w kondycji rynku telekomunikacyjnego w Polsce, jakie zaszły w trakcie wdrażania tego programu” wraz ze streszczeniem zawarty jest w załączniku. Nie stwierdzono problemów z dostępem do danych umożliwiających zrealizowanie badania:

- 1) szereg danych niezbędnych z punktu widzenia przyjętej metodologii było dostępnych w centralnym systemie służącym monitoringowi postępów w realizacji projektów, na które udzielono wsparcia na podstawie badanego programu pomocowego;
- 2) beneficjenci programu zostali zobowiązani do udziału w badaniach ewaluacyjnych realizowanych na zlecenie instytucji uczestniczących w systemie wdrażania I osi PO PC.

2. Cele programu pomocy, który ma być przedmiotem oceny⁴

2.1. Proszę przedstawić opis programu pomocy, określając potrzeby i problemy, na które program ma odpowiadać, oraz przewidywane kategorie beneficjentów, np. wielkość, sektory, lokalizacja, orientacyjna liczba.

a) Opis programu pomocy

Przedmiotem oceny ewaluacyjnej w ramach niniejszego Planu ewaluacji będą dwa programy pomocowe:

- 1) Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności⁵ (dalej jako „inwestycja C.1.1.1 KPO” lub „program pomocowy KPO”)

⁴ Poza przedstawieniem ogólnego opisu celów i zasad kwalifikowalności programu celem niniejszej sekcji jest ocena sposobu, w jaki można zastosować zasady kwalifikowalności i wyłączenia programu w celu określenia skutku pomocy. W niektórych przypadkach dokładne zasady kwalifikowalności mogą nie być znane z wyprzedzeniem. W takich przypadkach należy przedstawić najlepsze dostępne oczekiwania.

⁵ Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), plan rozwojowy zatwierdzony Decyzją Wykonawczą rady UE w dniu 16.06.2021 r.

- 2) Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027⁶ (dalej jako „Priorytet I FERC” lub „program pomocowy FERC”).

Oba ww. programy pomocowe określają szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy finansowej stanowiącej pomoc publiczną ze środków Unii Europejskiej w ramach KPO oraz FERC, do której mają zastosowanie przepisy GBER dotyczące budowy sieci szerokopasmowych, zwaną dalej „pomocą publiczną” lub „pomocą GBER”.

Program pomocowy FERC obejmuje wsparcie planowane w ramach całego Priorytetu I FERC „Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego”. Jest kontynuacją wsparcia dla budowy sieci szerokopasmowych w ramach polityki spójności. W poprzedniej perspektywie finansowej takie projekty były realizowane w ramach I osi priorytetowej POPC.

Inwestycja C.1.1.1 KPO „Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego internetu na obszarach białych plam” jest częścią komponentu C „Transformacja cyfrowa”, stanowiącego obszar koncentracji reform i inwestycji w ramach KPO. KPO jest realizowany w ramach instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (*Recovery and Resilience Facility* – RRF) służącego odbudowie gospodarki po pandemii koronawirusa. Obok polityki spójności, KPO jest dodatkowym źródłem finansowania inwestycji szerokopasmowych.

Pomimo różnych źródeł finansowania programów, zarówno cele, środki interwencji, grupy docelowe są zbieżne w obu programach pomocowych. Ze względu na zbliżone warunki udzielania pomocy publicznej, jakie będą obowiązywać dla wsparcia udzielanego ze środków KPO i FERC, oba programy pomocowe będą względem siebie komplementarne. Demarkacja pomiędzy ww. programami zostanie zapewniona na poziomie odrębnie organizowanych naborów wniosków.

b) Potrzeby i problemy, na które program ma odpowiadać

Programy pomocowe objęte Planem ewaluacji przewidują realizację celów i działań wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb i problemów ujętych w KPO oraz FERC, ale także innych programów rozwojowych i polityk publicznych zarówno krajowych, jak i europejskich, m.in. w ramach:

- Narodowego Planu Szerokopasmowego⁷,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020⁸,
- komunikatu Komisji: *Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie*⁹;

⁶ Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (FERC), program rozwoju społeczno –gospodarczego zatwierdzony przez KE w dniu 18.11.2022 r.

⁷ Narodowy Plan Szerokopasmy, przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 27/2020 z dnia 10 marca 2020 r.

⁸ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą Rady Ministrów dnia 14 lutego 2017 r.

⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 14 września 2016 roku Łączność dla konkurencyjnego jednolitego rynku cyfrowego: w kierunku europejskiego społeczeństwa gigabitowego.

- komunikatu Komisji w sprawie społeczeństwa gigabitowego (Gigabit Society)¹⁰.

Głównym problemem, na jaki będą odpowiadać interwencje publiczne ujęte w programach pomocowych KPO i FERK, jest brak dostępu do szybkiego Internetu dla wszystkich mieszkańców Polski.

Szybki Internet jest dziś podstawowym medium domowym, równym dostępowi do energii elektrycznej i bieżącej wody, a niektóre państwa uznają go wręcz za podstawowe prawo człowieka. Dostęp do szybkiego, niezawodnego Internetu istotnie poprawia możliwości funkcjonowania gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego. W związku z tym, działania w obszarze zapewnienia wszystkim obywatelom równego dostępu do Internetu na wysokim, minimalnym poziomie, powinny być w obecnych czasach – szczególnie po trudnych doświadczeniach pandemicznych traktowane z najwyższym priorytetem.

Projekty perspektywy finansowej 2007-2013, realizowane na poziomie krajowym i samorządowym, a także prowadzone od 2015 r. działania w PO PC przyniosły wymierne efekty i znaczny wzrost poziomu pokrycia kraju infrastrukturą szerokopasmową, umożliwiającą korzystanie z usług dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s. Niemniej, według szacunków UKE, po zakończeniu inwestycji dofinansowanych ze środków PO PC wciąż ok. 16% gospodarstw domowych w Polsce nie będzie posiadać dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s.

Według *Raportu o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce w 2021 r.*¹¹ odsetek gospodarstw domowych z możliwością stacjonarnego dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s wyniósł 80,1% (w 2014 r. wynosił 53,4%). Jednocześnie udział łączy stacjonarnych o szybkości co najmniej 100 Mb/s wyniósł 66,6% w ogólnej liczbie łączy internetowych, czyli był o ponad 8 pp. wyższy niż w 2020 r. Wzrasta też długość linii światłowodowych w Polsce – według stanu na koniec 2020 r. wynosiła ona 404 tys. km, natomiast na koniec 2021 r. 421 tys. km.

Pomimo znaczących postępów w rozwoju infrastruktury szerokopasmowej, dzięki efektywnej interwencji publicznej w POPC oraz równoległym inwestycjom komercyjnym i samorządowym, Polska wciąż dąży do osiągnięcia celów zawartych w Komunikacie Komisji w sprawie społeczeństwa gigabitowego. Celem strategicznym tego dokumentu na 2025 r. jest m.in. zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym w Europie dostępu do internetu o prędkości dla łącza „w dół” wynoszącej co najmniej 100 Mb/s, z możliwością modernizacji do prędkości mierzonej w gigabitach. Na koniec 2021 r. odsetek gospodarstw domowych w zasięgu dostępu do Internetu o przepustowości docelowej łącza wynoszącej co najmniej 100 Mb/s, z możliwością jej zwiększenia do przepustowości mierzonej w gigabitach wyniósł 72,5% i wzrósł o 6,6 pp. w odniesieniu do roku 2020. Należy zaznaczyć, że na koniec 2021 r. poziom wykorzystania usług dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s w ogóle wszystkich gospodarstw domowych w Polsce wyniósł

¹⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 9 marca 2021 roku *Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w Cyfrowej Dekadzie*

¹¹ Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce w 2021 r., UKE, Warszawa, 2022 r.

jedynie 34,2% (o prawie 6 pp. więcej niż w 2020 r.)¹². W związku z epidemią COVID-19 i koniecznością korzystania ze zdalnej pracy czy nauki należy oczekiwać wzrostu zapotrzebowania na te usługi w najbliższych latach.

Brak stacjonarnej infrastruktury szerokopasmowej dotyczy terenu całej Polski, w szczególności obszarów o niskiej lub bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz rozproszonej zabudowie. Pomimo intensywnych zachęt państwa i jednostek samorządu terytorialnego, wiele punktów adresowych – m.in. ze względu na wysokie koszty utrzymania oraz rosnące koszty inwestycyjne ponoszone przez beneficjentów (np. koszty podwykonawców) – nadal nie zostało objętych zasięgiem sieci szerokopasmowej. Koszty budowy infrastruktury, nawet ze wsparciem ze środków UE, wciąż przekraczają możliwe do uzyskania przychody ze świadczonych usług.

Budowę infrastruktury telekomunikacyjnej realizują przede wszystkim przedsiębiorcy telekomunikacyjni oraz jednostki samorządu terytorialnego w ramach własnych, komercyjnych inwestycji. Są jednak miejsca, najczęściej małe miejscowości i wsie o rozproszonej zabudowie, w których bez wsparcia publicznego nie powstaną sieci telekomunikacyjne najnowszych generacji. Wsparcie ze środków publicznych jest konieczne, aby skutecznie przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców takich miejsc.

W perspektywie finansowej 2021-2027, w ramach programów pomocowych KPO i FERC kontynuowane będą interwencje publiczne w obszarze dofinansowania rozwoju sieci szerokopasmowych na obszarach wykluczonych cyfrowo.

c) przewidywane kategorie beneficjentów programu pomocowego (np. wielkość, sektory, lokalizacja, orientacyjna liczba

Beneficjentami programu realizującymi projekty telekomunikacyjne będą wyłącznie przedsiębiorcy telekomunikacyjni (sektor – Telekomunikacja) – zarówno małe, średnie, jak i duże przedsiębiorstwa. Program realizowany będzie w całej Polsce, w związku z powyższym do wsparcia kwalifikowane będą przedsiębiorstwa, których siedziba będzie zlokalizowana w dowolnym regionie kraju (województwie). Zakłada się, że demarkacja interwencji pomiędzy wymienionymi programami wsparcia będzie mieć charakter terytorialny. Punkty adresowe, w których nie ma dostępu do szerokopasmowego internetu o przepustowości minimum 100 Mb/s zgrupowane zostaną w tzw. obszary konkursowe przez Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) przy użyciu Modelu Kosztowo-Przychodowego (MKP). Model obliczy lukę kosztów budowy i obsługi sieci oraz prognozowane przychody. Następnie białe punkty adresowe zostaną zgrupowane w obszary konkursowe, czyli obszary, na których będą realizowane pojedyncze projekty. Każdy z tych obszarów zostanie przypisany wyłącznie do jednego z naborów albo w ramach KPO albo w ramach FERC. W ten sposób określone zostanie z jakiego źródła może być finansowany projekt.

W Rejestrze Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych (RPT) prowadzonym przez UKE znajduje się 4017 podmiotów, które teoretycznie mogą realizować projekty. W ramach PO PC wsparcie uzyskało ponad 50 podmiotów.

¹² Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce w 2021 r., UKE, Warszawa, 2022 r.

2.2. Proszę wskazać cele programu i oczekiwane skutki zarówno na poziomie przewidywanych beneficjentów, jak i w zakresie celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania.

b) cele programów pomocowych

Celem programów pomocowych FERC i KPO jest zapewnienie podstawy prawnej dla udzielania pomocy finansowej przez CPPC w ramach FERC oraz KPO na projekty realizowane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, polegające na budowie sieci NGA.

Jak wskazano wcześniej, programy pomocowe FERC i KPO określają szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy oraz są narzędziem w szerszym systemie wdrażania programu FERC oraz KPO. Cele i logikę interwencji programów pomocowych wyznaczają cele i logika FERC oraz KPO, w ramach których będzie udzielana pomoc. W związku z powyższym programy pomocowe FERC i KPO nie stanowią samodzielnego programu rozwoju społeczno-gospodarczego, lecz są instrumentami prawnymi stanowiącymi podstawę udzielania pomocy publicznej w ramach wybranych interwencji programu rozwoju społeczno-gospodarczego, jakim jest FERC oraz programu rozwojowego, jakim jest KPO.

Zgodnie z rozporządzeniami, wsparcie w ramach FERC i KPO będzie udzielane na przedsięwzięcia realizowane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, polegające na budowie sieci NGA. Celem prowadzonych działań będzie zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury telekomunikacyjnej i nowoczesnych usług łączności elektronicznej na terenie całego kraju. Kluczowe dla interwencji w ramach programów będzie przede wszystkim zapewnienie bardzo szybkiego Internetu na obszarach wykluczonych i likwidacja tzw. „białych plam”. Cel ten należy traktować jako generalny dla ww. programów pomocowych, jak również podejmowanych działań, które się na nie składają.

Jednocześnie mając na uwadze hierarchię celów, cele programów pomocowych FERC i KPO wpisują się w cele wyższego rzędu określone w dokumentach strategicznych.

Hierarchia celów w ramach FERC:

- Cel polityki: „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej”
 - ♦ Cel FERC – „Wsparcie transformacji cyfrowej kraju przez realizację przedsięwzięć, które zapewnią: szeroki dostęp do ultra-szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom zaawansowane e-usługi publiczne, skuteczne działanie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa, dostęp do danych o znaczącym potencjale do dalszego ich wykorzystywania, wsparcie rozwoju umiejętności cyfrowych oraz rozwiną współpracę międzysektorową na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych”

- Cel szczegółowy dla projektowanej interwencji - RSO1.5. „Udoskonalanie łączności cyfrowej”.

Hierarchia celów w ramach KPO:

- Horyzontalny cel KPO „Wzmacnianie spójności społecznej i terytorialnej kraju”
 - ♦ Cel główny Komponentu C: „Wzmocnienie przemian cyfrowych w sektorze publicznym, społeczeństwie i gospodarce”.
 - Cel szczegółowy obejmujący program pomocowy: C1. „Poprawa dostępu do szybkiego Internetu”.

c) oczekiwane skutki programów pomocowych

By zrealizować cele obu programów pomocowych, realizowane będą działania umożliwiające jak najszerszy dostęp do sieci szerokopasmowych, przy jak najwyższych parametrach technicznych w zakresie dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości na długotrwale nieopłacalnych obszarach Polski.

Beneficjentami ostatecznymi programów pomocowych będą gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa oraz miejsca stanowiące główną siłę napędową rozwoju społeczno – gospodarczego (np. szkoły i placówki oświatowe, podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, podmioty lecznicze, węzły transportowe, miejsca świadczenia usług publicznych, instytucje kultury, a także przedsiębiorstwa rozumiane jako centra technologiczne/biznesowe).

Tworzona infrastruktura umożliwi świadczenie użytkownikom końcowym przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych usług dostępu do Internetu o przepustowości:

- co najmniej 300 Mb/s (download) w przypadku gospodarstw domowych (rozumianych jako lokale mieszkalne) i przedsiębiorstw, przy czym wspierane będą wyłącznie rozwiązania technologiczne zapewniające skalowalność sieci do prędkości mierzonych w Gb/s oraz
- co najmniej 1 Gb/s w miejscach stanowiących główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego (tzw. SED).

Dzięki podjętej interwencji oczekuje się, że zostanie zapewniony dostęp do Internetu o gwarantowanej przepustowości co najmniej 300 Mb/s dla łącznie 1 764 tys. użytkowników końcowych, w tym:

- 1) dla 833 tys. użytkowników końcowych w FERC (w tym 695 tys. lokali mieszkalnych i 138 tys. przedsiębiorstw). W ramach programu pomocowego 82% dostępnych środków zostanie przeznaczonych na interwencje w regionach słabiej rozwiniętych;
- 2) dla 931 tys. użytkowników końcowych w KPO - gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, budynków użyteczności publicznej itp. Oczekuje się, że dzięki planowanej inwestycji (tj. uwzględniając wyłącznie liczbę gospodarstw domowych objętych inwestycją, nie wliczając gospodarstw domowych będących przedmiotem interwencji podejmowanych w ramach innych źródeł finansowych w latach 2021-

2026), liczba gospodarstw domowych, objętych zasięgiem sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s, z możliwością jej podniesienia do przepustowości gigabitowych – wyniesie co najmniej 80%.

Powyższe działania będą prowadzić do osiągnięcia celu Narodowego Planu Szerokopasmowego do 2025 roku w tym zakresie, a także będą zgodne z celami Cyfrowego Kompas. Podjęte działania przyspieszą rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), zapewniając każdemu mieszkańcowi Polski oraz podmiotom gospodarczym gwarancję dostępu do szybkiego Internetu i usług cyfrowych.

2.3. Proszę wskazać możliwe negatywne skutki dla beneficjentów pomocy lub dla gospodarki w szerszym ujęciu, które mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z programem pomocy¹³.

Udzielenie pomocy publicznej o charakterze pomocy dla przedsiębiorców na budowę infrastruktury może potencjalnie przynieść negatywne efekty dla gospodarki, beneficjentów lub użytkowników końcowych pomocy. Najważniejsze ze zidentyfikowanych przez nas zagrożeń, które jednocześnie będą przedmiotem planowanej ewaluacji, to ewentualna skala braku efektu zachęty pomocy (wypieranie inwestycji prywatnych), udzielenie nadmiernej pomocy przedsiębiorcom telekomunikacyjnym oraz zjawisko tzw. cherry picking. Jednocześnie logika interwencji oraz kryteria wyboru projektów, które uwzględniają ww. zagrożenia, zabezpieczają rynek przed potencjalnymi negatywnymi skutkami oddziaływania pomocy w ramach obu programach pomocowych.

Wypieranie inwestycji prywatnych

W przypadku inwestycji szerokopasmowych, zgodnie z rozporządzeniem GBER, pomoc publiczna może być udzielana tylko tam, gdzie nie są realizowane i planowane inwestycje komercyjne. W praktyce oznacza to, że dofinansowane sieci szerokopasmowe powstają na obszarach nieopłacalnych, tj. obszarach oddalonych, wsiach, miejscach o rozproszonej zabudowie. Zarówno przepisy GBER, jak i programów pomocowych oraz dotychczasowa praktyka stosowana w trakcie wdrażania projektów z PO PC gwarantują, że pomoc publiczna nie zakłóca konkurencji na rynku telekomunikacyjnym. Pomoc jest udzielana tylko tam, gdzie bez tej pomocy sieci nie powstaną.

Nadmierna pomoc

Ryzykiem, które zawsze pojawia się w kontekście udzielania pomocy publicznej jest to, czy została ona ograniczona do niezbędnego minimum. W programach pomocowych wskazano, że wysokość pomocy będzie ograniczana do niezbędnego minimum umożliwiającego realizację projektu na danym obszarze w drodze weryfikacji potrzeb. Weryfikacja potrzeb będzie polegała na przeprowadzeniu analizy ekonomicznej opłacalności budowy sieci NGA na danym obszarze z uwzględnieniem kwalifikowalnych kosztów i prognozowanych przychodów. Dodatkowo

¹³ Przykładami negatywnych skutków są tendencyjność regionalna i sektorowa lub wypieranie inwestycji prywatnych wywołane przez program pomocy.

przedsiębiorcy telekomunikacyjni będą konkurować ceną – im mniejsza jest wnioskowana kwota dofinansowania, tym więcej punktów otrzyma wniosek podczas oceny.

Cherry picking

Cherry picking, czyli wybieranie najlepszych, najłatwiejszych do objęcia zasięgiem obszarów w ramach projektów to kolejne zjawisko, które mogłoby wywierać negatywny wpływ na osiągnięcie założonych celów programu pomocowego. *Cherry picking* występuje na poziomie obszarów konkursowych, gdy na część obszarów składanych jest po kilka wniosków, a na inne, mniej atrakcyjne obszary, nie są składane wnioski. W poprzedniej perspektywie finansowej zaobserwowaliśmy również *cherry picking* na poziomie białych obszarów NGA, kiedy to beneficjenci w ramach realizowanych projektów obejmowali zasięgiem sieci tylko najtańsze (najłatwiejsze) białe punkty adresowe. Doświadczenia z realizacji projektów szerokopasmowych w ramach PO PC pomogą ograniczyć występowanie tych zjawisk.

Po pierwsze, zjawisko to zostało ograniczone na poziomie ustalania obszarów konkursowych. Obszary interwencji będą tworzone tak, aby warunki geograficzne realizacji projektu były w miarę możliwości zbliżone. Co do zasady obszary interwencji będą obejmować obszar powiatu. Obszar interwencji może obejmować kilka powiatów lub być częścią powiatu, w zależności od jego specyfiki (gęstości zabudowy, prognozowanych nakładów inwestycyjnych). Podczas ewaluacji zbadamy czy ten mechanizm zapobiegania wybieraniu najlepszych obszarów konkursowych był skuteczny.

Dodatkowo zwiększone będzie tzw. zobowiązanie pokryciowe dotyczące obszarów (tj. zakres gospodarstw domowych, które beneficjent ma obowiązek objąć zasięgiem dofinansowanej sieci). Beneficjent będzie musiał objąć zasięgiem wszystkie białe punkty adresowe (poza sytuacjami wyjątkowymi np. brak zgody właściciela nieruchomości na rozmieszczenie infrastruktury), w odróżnieniu od projektów realizowanych ze środków PO PC, gdzie beneficjenci byli uprawnieni do samodzielnego doboru gospodarstw domowych spośród udostępnionej listy tzw. białych plam. W praktyce oznacza to że *cherry picking* na poziomie białych obszarów zostanie wyeliminowany.

2.4. Proszę wskazać a) wysokość planowanego rocznego budżetu w ramach programu, b) planowany czas trwania programu¹⁴, c) instrument lub instrumenty pomocy oraz d) koszty kwalifikowalne.

a) wysokość planowanego rocznego budżetu w ramach programu oraz b) planowany czas trwania programów,

Całkowity budżet obu programów pomocowych to ok. 2 mld EUR.

¹⁴ Programy pomocy zdefiniowane w art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 651/2014 są wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia po upływie sześciu miesięcy od ich wejścia w życie. Ocenivszy plan oceny, Komisja może podjąć decyzję o wydłużeniu okresu stosowania rozporządzenia w odniesieniu do takich programów. Państwa członkowskie zachęca się do dokładnego określenia przewidywanego czasu trwania programu.

W przypadku programu pomocowego FERC budżet programu wynosi ok. 0,8 mld EUR. Przewiduje się, że pomoc zostanie udzielona na podstawie wyników jednego konkursu rozstrzygniętego w 2023 r., a w przypadku niewydatkowania całości środków alokacji, planowana jest organizacja dodatkowego konkursu. Zgodnie z okresem obowiązywania rozporządzenia GBER, udzielanie pomocy publicznej jest możliwe do 31 grudnia 2026 r. Obecnie przyjmujemy, że pomoc zostanie udzielona w ciągu dwóch lat (2023 oraz 2024), co daje średnioroczny budżet programu w wysokości 0,4 mld EUR.

Realizacja i rozliczenie projektów programu pomocowego FERC potrwa do końca 2029 r., co jest zgodne z art. 63 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z dnia 30 czerwca 2021 r.).

W przypadku programu pomocowego KPO budżet programu wynosi 1,2 mld EUR. Przewiduje się, że pomoc zostanie udzielona w 2023 r. w ramach jednego konkursu. Stąd spodziewany średnioroczny budżet programu jest równy całej alokacji na program i wynosi 1,2 mld EUR. Realizacja i rozliczenie projektów potrwa do połowy 2026 r. (zgodnie z właściwymi przepisami dotyczącymi wdrażania Funduszu Odbudowy i Zwiększenia Odporności).

c) instrument lub instrumenty pomocy

W ramach obu programów pomocowych wsparcie będzie udzielane w postaci bezzwrotnego dofinansowania (dotacji), przy czym wysokość wsparcia będzie ograniczana do niezbędnego minimum umożliwiającego realizację projektów na danym obszarze (co zapewnią zarówno: mechanizm weryfikacji potrzeb, kryterium wyboru projektów premiujące zmniejszone zapotrzebowanie na wkład publiczny w projekcie, oraz zastosowanie ogólnopolskiej listy rankingowej, na której wnioski będą otrzymywać wsparcie w kolejności od najbardziej do najmniej efektywnego ekonomicznie).

W obu programach pomocowych zastosowane zostaną koszty jednostkowe, które posłużą zarówno do określenia wartości projektów, jak i rozliczenia ich kosztów. Dzięki zastosowaniu Modelu Kosztowo-Przychodowego (opisanego w punkcie 2.1 c powyżej), możliwe będzie określenie nakładów finansowych, jakie należy ponieść na objęcie zasięgiem pojedynczego punktu adresowego. Te dane wykorzystane zostaną w oparciu o założenia Metodologii Stawek jednostkowych dla projektów szerokopasmowych w ramach KPO i FERC. W oparciu o metodologię, stawki jednostkowe będą mogły zostać wyznaczone i stosowane w projektach po wykazaniu przez beneficjenta spełnienia celów projektu (objęcia zasięgiem sieci konkretnych punktów adresowych), ale bez konieczności weryfikacji dokumentów księgowych. Rozliczenie kosztów związanych z realizacją programu za pomocą stawek jednostkowych jest uzasadnione faktem występowania w tego rodzaju projektach

tożsamy rodzajów wydatków (także cenowo).. Ułatwi to beneficjentom rozliczanie często powtarzalnych i jednorodnych potwierdzonych wieloma dokumentami kosztów. Model Kosztowo-Przychodowy określi ile kosztuje objęcie zasięgiem każdego białego punktu adresowego. Zostanie określony średni koszt objęcia zasięgiem – czyli stawka jednostkowa, a wszystkie białe punkty zostaną zgrupowane w kategorii, w zależności od kosztu ich podłączenia (odchylenia od średniej). W ramach dokumentacji konkursowej, zostaną udostępnione bazy białych punktów adresowych do objęcia zasięgiem wraz ze wskazaniem ich kategorii, a tym samym maksymalnego kosztu dofinansowania dla każdego z punktów adresowych.

d) koszty kwalifikowalne

Zgodnie z art. 52 ust. 2 GBER kwalifikowalne mogą być wszelkie koszty budowy stałej sieci szerokopasmowej, zarządzania nią i jej obsługi. W ramach obu programów pomocowych kwalifikowalne będą koszty operacyjne oraz niezbędne nakłady inwestycyjne, takie jak:

- koszty inwestycyjne budowy pasywnej infrastruktury szerokopasmowej, w tym robót i materiałów budowlanych oraz dostaw i instalacji elementów infrastruktury szerokopasmowej,
- koszty przygotowania dokumentacji niezbędnej do wykonania robót budowlanych,
- koszty dostawy, instalacji i uruchomienia urządzeń telekomunikacyjnych stanowiących infrastrukturę aktywną sieci NGA,
- koszty najmu, dzierżawy lub leasingu pasywnej infrastruktury szerokopasmowej, a także elementów infrastruktury elektroenergetycznej, sanitarnej, wodociągowej oraz kanałów technologicznych,
- koszty inwestycyjne budowy sieci NGA, w tym związanych z przebudową lub rozbudową sieci szerokopasmowej do standardu sieci NGA,
- opłaty publicznoprawne związane z przygotowaniem i realizacją przedsięwzięcia, w szczególności za wydanie decyzji, zgód i zezwoleń,
- koszty przygotowania dokumentacji powykonawczej w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 oraz z 2022 r. poz. 88, 1557, 1768, 1783, 1846 i 2206).

2.5. Proszę przedstawić streszczenie kryteriów kwalifikowalności i metod wyboru beneficjentów pomocy. W szczególności proszę opisać poniższe kwestie: a) zastosowane metody wyboru beneficjentów (np. ocena punktowa), b) orientacyjny budżet dostępny dla każdej z grup beneficjentów, c) prawdopodobieństwo wyczerpania budżetu przez określone grupy beneficjentów, d) zasady dotyczące punktacji w przypadku zastosowania oceny punktowej w odniesieniu do programu, e) progi intensywności pomocy, f) kryteria, jakie organ przyznający pomoc weźmie pod uwagę przy ocenie wniosków.

a) zastosowane metody wyboru beneficjentów (np. ocena punktowa), oraz f) kryteria, jakie organ przyznający pomoc weźmie pod uwagę przy ocenie wniosków

Beneficjenci będą wybierani w trybie konkursowym zgodnie z art. 52 ust. 6 lit. a GBER. W programach pomocowych KPO i FERC wskazane zostały podstawowe warunki, które musi spełnić przedsiębiorca telekomunikacyjny, aby móc uzyskać dofinansowanie. Kryteria wyboru projektów zostaną określone w Regulaminie konkursu. Wnioski oceniane będą w oparciu o kryteria:

- Formalne – ocena zero-jedynkowa (spełnia/nie spełnia)

- Merytoryczne (ocena punktowa), przy czym dwa kryteria odnosić się będą do:

1) minimalizacji wkładu publicznego – im mniejsza wnioskowana kwota dofinansowania, tym więcej punktów w procesie oceny;

2) deklaracji dodatkowych inwestycji komercyjnych (własnych) – im wyższa zadeklarowana wartość inwestycji w sieci dostępu do internetu finansowanych bez udziału środków publicznych, realizowanych równolegle w ramach projektu, tym więcej punktów w procesie oceny.

Kryteria wyboru zostaną zatwierdzone przez właściwe organy (w tym Komitet Monitorujące dla FERC).

b) orientacyjny budżet dostępny dla każdej z grup beneficjentów,

Beneficjentami programów pomocowych będą wyłącznie przedsiębiorcy telekomunikacyjni. Całkowity budżet dostępny dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych wynosi 2 mld EUR (budżety obu programów).

c) prawdopodobieństwo wyczerpania budżetu przez określone grupy beneficjentów,

Planowane jest, aby cała dostępna alokacja została udostępniona w jednym naborze wniosków dla programu pomocowego FERC i w jednym naborze wniosków dla programu pomocowego KPO. Jeśli alokacja nie zostanie wyczerpana w jednym naborze, planowana jest organizacja kolejnych naborów, odpowiednio dla każdego z programów.

d) zasady dotyczące punktacji w przypadku zastosowania oceny punktowej w odniesieniu do programu,

Wniosek, który spełnił wszystkie kryteria oceniane w systemie 0-1 (spełnia/ nie spełnia), podlega dwustopniowej konkurencji na podstawie wyników dwóch kryteriów punktowych – minimalizacja wkładu publicznego oraz deklaracji dodatkowych inwestycji komercyjnych (własnych).

Wnioskodawcy będą konkurować między sobą:

1) na danym obszarze konkursowym - na danym obszarze konkursowym wybierany jest jeden wniosek, który uzyskał najwyższą liczbę punktów spośród wszystkich wniosków złożonych na tym samym obszarze konkursowym w kryteriach punktowanych dotyczących a) minimalizacji wkładu publicznego oraz b) deklaracji inwestycji własnych. Wniosek oceniony najwyższej w ramach danego obszaru umieszczany jest na ogólnopolskiej liście rankingowej;

2) na ogólnopolskiej liście rankingowej - wnioski, które uzyskały najwyższą liczbę punktów, wyłonione spośród wszystkich obszarów konkursowych, zostaną umieszczone na ogólnopolskiej liście rankingowej w kolejności od najwyższej do najniższej liczby punktów uzyskanych w kryterium merytorycznym dotyczącym minimalizacji wkładu publicznego.

W przypadku wniosków, które w wyniku oceny dokonywanej w oparciu o kryteria merytoryczne otrzymały taką samą liczbę punktów na danym obszarze konkursowym, na ogólnopolskiej liście rankingowej umieszczany jest wniosek złożony najwcześniej.

Do objęcia wsparciem wybierane są wnioski w kolejności od najwyższej do najniższej umieszczone na ogólnopolskiej liście rankingowej, do momentu wyczerpania alokacji naboru.

e) progi intensywności pomocy

W przypadku programu pomocowego FERC maksymalna możliwa intensywność wsparcia będzie wynosiła 79,71% kosztów kwalifikowalnych.

W przypadku programu pomocowego KPO maksymalna możliwa intensywność wsparcia będzie wynosiła 100% kosztów kwalifikowalnych.

2.6. Proszę wskazać szczególne ograniczenia lub zagrożenia, które mogą mieć wpływ na realizację programu, na jego oczekiwane skutki i na osiągnięcie zakładanych w nim celów.

Uznajemy, że najważniejsze ograniczenia lub zagrożenia - potencjalnie silnie negatywne oddziaływanie na beneficjentów pomocy, jak również na realizację celów obu programów pomocowych – mogą wiązać się z czynnikami zewnętrznymi względem programów pomocy (załamanie rynku / kryzys ekonomiczny, wzrost kosztów działalności gospodarczej, niestabilna sytuacja geopolityczna, itp.).

Dodatkowo, w przypadku KPO, największym zagrożeniem dla realizacji celów programu pomocowego jest ograniczony czas realizacji projektów. Realizacja projektów w ramach KPO musi zakończyć się do połowy 2026 r. Oznacza to, że projekty szerokopasmowe będą musiały być realizowane bardzo szybko. W przypadku opóźnień lub rezygnacji beneficjentów w trakcie trwania projektów (rozwiązania umowy) założone wskaźniki mogą nie zostać osiągnięte a alokacja nie zostanie całkowicie wydatkowana.

3. Pytania na potrzeby oceny

- 3.1. Proszę wskazać konkretne pytania, do których należy odnieść się w ocenie, podając dowód ilościowy na wpływ pomocy. Proszę wprowadzić rozróżnienie między a) pytaniami dotyczącymi bezpośredniego wpływu pomocy na beneficjentów, b) pytaniami dotyczącymi skutków pośrednich oraz c) pytaniami dotyczącymi proporcjonalności i adekwatności pomocy. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób pytania odnoszą się celów programu.**

Na wstępie należy podkreślić, że przedstawione w dalszej części dokumentu założenia badania ewaluacyjnego odnoszą się do przedmiotu ewaluacji, którym są dwa programy pomocowe – program pomocowy KPO oraz program pomocowy FERC. Decyzja o połączeniu ewaluacji dla obu programów pomocowych wiązała się z bardzo podobnym charakterem obu interwencji. W ramach obu programów pomocowych tożsamy jest w szczególności instrument wsparcia, przedmiot interwencji, beneficjenci pomocy, ostateczni odbiorcy wsparcia oraz koszty kwalifikowalne. Program pomocowy KPO będzie realizowany w ramach czasowych programu pomocowego FERC, przy czym, zgodnie z aktualnymi założeniami, skończy się kilka lat wcześniej. Jeśli chodzi o specyfikę interwencji, najważniejsze różnice obu programów:

- mają charakter terytorialny (podział obszarów wsparcia),
- dotyczą długości wdrażania projektów (projekty w ramach KPO powinny zakończyć się najpóźniej w sierpniu 2026 r., natomiast projekty w ramach programu pomocowego FERC mogą trwać do końca 2029 r.),
- dotyczą intensywności wsparcia - intensywność wsparcia w ramach programu pomocowego KPO może wynosić do 100% kosztów kwalifikowalnych, natomiast w ramach programu pomocowego FERC – 79,71%.

Poniżej zostały sformułowane cele i kryteria ewaluacyjne, z którymi powiązano konkretne pytania badawcze na potrzeby niniejszej ewaluacji (m.in. odwołujące się do dowodów ilościowych wpływu interwencji w ramach programów pomocowych FERC oraz KPO).

A zatem, celem ewaluacji będzie ocena efektów interwencji w ramach programów pomocowych FERC i KPO - pozytywnych i negatywnych oraz bezpośrednich i pośrednich, w ramach kryteriów ewaluacji i obszarów tematycznych (w tym pytań ewaluacyjnych i wskaźników), obejmujących:

- 1) bezpośredni wpływ na oczekiwane rezultaty udzielenia pomocy;
- 2) bezpośredni wpływ udzielonej pomocy na beneficjentów;
- 3) pośrednie efekty realizacji Programu;
- 4) proporcjonalność (w tym efekt zachęty) i adekwatność pomocy.

Ewaluacja interwencji ma ocenić zasadnicze dokonania wynikające z realizacji programów pomocowych FERC i KPO i ich skutki społeczno-ekonomiczne, uwzględniając zagadnienia dotyczące adekwatności i proporcjonalności pomocy oraz jej skuteczności. Zatem w ramach badania uwzględnione zostaną następujące kryteria ewaluacyjne:

- **skuteczność** – stopień, w jakim pomoc finansowa przyczynia się do realizacji celów (wpływu / efektów) wynikających z teorii interwencji;
- **adekwatność** – dopasowanie interwencji do zidentyfikowanych potrzeb i problemów w ramach programów pomocowych FERC i KPO, do których jest adresowana
- **proporcjonalność** – wydajność (w tym efektywność zachęty) pomocy finansowej w realizacji celów wynikających z teorii interwencji, czyli stopień w jakim niemożliwe jest osiągnięcie tego samego wpływu / efektu przy niższym zaangażowaniu pomocy lub inną formą pomocy.

Każdemu z ww. obszarów tematycznych objętych badaniem odpowiadać będą adekwatne pytania ewaluacyjne oraz wskaźniki rezultatu (opisane w kolejnym rozdziale).

a) Pytania dotyczące bezpośredniego wpływu pomocy na oczekiwane rezultaty:

- 1) W jakim stopniu osiągnięte zostały oczekiwane rezultaty udzielenia pomocy?
- 2) Czy stopień osiągnięcia oczekiwanych rezultatów pomocy jest zróżnicowany w zależności od programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?

b) Pytania dotyczące bezpośredniego wpływu pomocy na beneficjentów:

- 1) Jaka była wielkość wsparcia udzielona beneficjentom pomocy?
- 2) Jak zróżnicowana była wielkość pomocy w zależności od kategorii regionu oraz programu pomocowego, z którego pomoc została udzielona?
- 3) W jakim stopniu osiągnięte zostały oczekiwane rezultaty udzielenia pomocy?
- 4) Czy udzielona pomoc miała istotny wpływ na zakres działalności podejmowanej przez beneficjentów pomocy (efekt zachęty)?
- 5) Czy udzielona pomoc spowodowała zmianę wielkości wydatków na inwestycje telekomunikacyjne realizowane przez beneficjentów, a jeśli tak, to w jaki sposób?
- 6) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniły się przychody beneficjentów, a jeśli tak to w jaki sposób?
- 7) Czy udzielona pomoc miała wpływ na sytuację beneficjentów (czy uległa zmianie ich pozycja konkurencyjna)?
- 4) Jak zróżnicowane były efekty udzielonej pomocy dla beneficjentów (np. w zależności od jego lokalizacji lub programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie)?

c) Pytania dotyczące skutków pośrednich

Pytania dotyczące skutków pośrednich pozwolą uchwycić niebezpośredni wpływ udzielonej pomocy. Z wybudowanej sieci korzystają nie tylko beneficjenci, ale również inni operatorzy w ramach usług hurtowych. Istotne jest sprawdzenie w jakim zakresie takie usługi są realizowane. Ponadto realizacja projektów może mieć wpływ na rynek pracy (np. usługi budowlane). Istotnym elementem badawczym jest również

stopień wpływu zwiększonej podaży infrastruktury realizowanej przez beneficjentów programu na zaspokojenie popytu na usługi użytkowników z obszarów docelowych.

Skutki pozytywne

- 1) Czy w wyniku interwencji wystąpił tzw. efekt rozlania (spillover effect) w odniesieniu do działalności innych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych lub przedsiębiorstw z innych sektorów lub regionów geograficznych?
- 2) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniała się wartość i wolumen usług hurtowych świadczonych przez beneficjentów programu w oparciu o infrastrukturę zrealizowaną z udziałem wsparcia, a jeśli tak to w jaki sposób?
- 3) Czy wystąpienie efektu „rozlania” było zróżnicowane w zależności od programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?
- 4) Jaki wpływ miała interwencja na usługi detaliczne dostępu do Internetu świadczone użytkownikom z obszarów docelowych (popyt, ceny usług) w odniesieniu do usług świadczonych w komercyjnie opłacalnych obszarach kraju?
- 5) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniła się liczba abonentów obsługiwanych przez beneficjentów, a jeśli tak to w jaki sposób?
- 6) Czy wpływ interwencji na usługi detaliczne dostępu do Internetu był zróżnicowany, w zależności pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?
- 7) Czy interwencja miała wpływ na sytuację społeczno - ekonomiczną regionów objętych wsparciem?
- 8) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniła się liczba osób zatrudnionych przez beneficjentów, a jeśli tak, to w jaki sposób?
- 9) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w zakresie wpływu interwencji na sytuację społeczno-ekonomiczną regionów objętych wsparciem?

Skutki negatywne:

- 1) Czy w realizacji programów pomocowych można zaobserwować negatywne zjawisko tzw. *cherry picking*, czyli wybieranie najlepszych, najłatwiejszych do objęcia zasięgiem obszarów w ramach projektów?
- 2) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w występowaniu negatywnego zjawiska tzw. *cherry picking*?
- 3) Czy w realizacji programów pomocowych można zaobserwować negatywne zjawisko wypierania inwestycji prywatnych?
- 4) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w zakresie występowania negatywnego zjawiska wypierania inwestycji prywatnych?

d) pytania dotyczące adekwatności pomocy

- 1) Czy wybrano najskuteczniejszą formę interwencji w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb i problemów?

- 2) Czy inne formy pomocy byłyby bardziej odpowiednie do osiągnięcia celów interwencji (efektów / wpływu) lub celów danej kategorii przeznaczenia pomocy?
- 3) Czy w wyniku realizacji programu zmienił się poziom pokrycia kraju zasięgiem szerokopasmowego dostępu do Internetu, a jeśli tak, to w jaki sposób?

e) pytania dotyczące proporcjonalności pomocy

- 1) Czy pomoc była proporcjonalna do problemu lub potrzeby (wyzwania), którego dotyczyła?
- 2) Czy możliwe byłoby osiągnięcie takich samych efektów przy mniejszej intensywności pomocy publicznej lub innej formie pomocy?
- 3) Jaki był faktyczny koszt poniesiony ze środków publicznych objęcia zasięgiem punktu adresowego w odniesieniu do stawki jednostkowej wskazanej w dokumentacji konkursowej?

Pytanie na potrzeby oceny	Wskaźnik	Źródło danych	Częstotliwość gromadzenia danych	Poziom, na którym gromadzone są dane	Populacja objęta źródłem danych
a) Bezpośredni wpływ na oczekiwane rezultaty pomocy					
1) W jakim stopniu osiągnięte zostały oczekiwane rezultaty udzielenia pomocy? 2) Czy stopień osiągnięcia oczekiwanych rezultatów pomocy jest zróżnicowany w zależności od programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?	Przy badaniu bezpośredniego wpływu pomocy na oczekiwane rezultaty udzielanej pomocy (<i>direct impact</i>) będziemy się koncentrować na zbadaniu stopnia osiągnięcia rezultatów określonych dla interwencji w obszarze sieci szerokopasmowych ujętych w odpowiednich dokumentach programowych i strategicznych, w tym stopnia osiągnięcia wskaźników określonych w programach FERC/KPO. Na potrzeby pomiaru ww. wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), a także zostanie dokonane porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja interwencji obejmie następujące wskaźniki wpływu bezpośredniego: 1) Dodatkowe lokale mieszkalne dysponujące szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 300 Mb/s (pobieranie danych) i 100 Mb/s (wysyłanie danych), dzięki inwestycjom realizowanym z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu (dane zbierane z dokładnością do pojedynczego punktu adresowego). 2) Dodatkowe przedsiębiorstwa dysponujące szerokopasmowym dostępem do sieci o bardzo wysokiej przepustowości co najmniej 300 Mb/s (pobieranie danych) i 100 Mb/s (wysyłanie danych), dzięki inwestycjom realizowanym z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu (dane zbierane z dokładnością do pojedynczych przedsiębiorstw). 3) Łączny wolumen infrastruktury zrealizowanej z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu (dane zbierane na poziomie projektu). 4) Koszt realizacji infrastruktury z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu (dane zbierane na poziomie projektu). 5) Poziom pokrycia zasięgiem szerokopasmowego dostępu do Internetu obszarów objętych interwencją z programu (dane zbierane na poziomie obszarów konkursowych).	Informacje na temat wpływu udzielanej pomocy na oczekiwane rezultaty zamierzamy pozyskać na podstawie informacji z baz danych prowadzonych przez publiczne instytucje: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA b) danych z systemu PIT (Punkt informacyjny do spraw telekomunikacji) c) danych z SIDUSIS (System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego).	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje gromadzone są na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Dane do systemu PIT wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w roku. Dane do systemu SIDUSIS wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w miesiącu. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych, szacowanie wskaźników <i>direct impacts</i> obejmie minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego FERC oraz	Poziom instytucji	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Użytkownicy końcowi – gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa (grupa poddana oddziaływaniu)

			KPO, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		
b) Bezpośredni wpływ na beneficjentów pomocy					
1) Jaka była wielkość wsparcia udzielona beneficjentom pomocy? 2) Jak zróżnicowana była wielkość pomocy w zależności od kategorii regionu oraz programu pomocowego, z którego pomoc została udzielona?	Przy badaniu bezpośredniego wpływu pomocy na beneficjentów pomocy będziemy koncentrować się na zbadaniu stopnia osiągnięcia wskaźników. Na potrzeby pomiaru ww. wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), a także zostanie dokonane porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja interwencji obejmie następujące wskaźniki wpływu bezpośredniego na beneficjentów pomocy: 1) Liczba przedsiębiorców telekomunikacyjnych, która otrzymała wsparcie w ramach programu, w podziale na kategorie mikro, mały i średni/ duży przedsiębiorca (dane zbierane na poziomie pojedynczych beneficjentów). 2) Wartość projektów realizowanych w ramach programu przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych, w podziale na kategorie mikro, mały i średni/ duży przedsiębiorca (dane zbierane na poziomie pojedynczych beneficjentów) .	Informacje na temat wpływu udzielanej pomocy na beneficjentów pomocy zamierzamy pozyskać na podstawie informacji z baz danych prowadzonych przez publiczne instytucje: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA.	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje gromadzone są na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych, szacowanie wskaźników <i>direct impacts</i> obejmie minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego FERC oraz KPO, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.	Poziom instytucji	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Użytkownicy końcowi – gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa (grupa poddana oddziaływaniu)
3) Czy udzielona pomoc miała istotny wpływ na zakres działalności podejmowanej przez beneficjentów pomocy (efekt zachęty)?	W kontekście ewaluacji wpływu bezpośredniego, będziemy się koncentrować na zmianach wartości wybranych wskaźników (np. czy występuje wzrost/spadek, jaka jest jego wielkość, dynamika, struktura w podgrupach). Na potrzeby pomiaru ww. wskaźników zostaną porównane przedsiębiorstwa poddane interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), a także zostanie dokonane porównanie przedsiębiorstw	Bezpośredni wpływ interwencji planujemy oszacować na podstawie porównań wartości wskaźników efektu pomiędzy beneficjentami z różnych grup, oraz, dodatkowo z odpowiednio dobraną grupą kontrolną. Wskaźniki efektów, planujemy pozyskać na podstawie:	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje gromadzone są na bieżąco.	Oszacowanie bezpośredniego wpływu / efektu programu dotyczy poziomu jednostki –	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu)

4) Czy udzielona pomoc spowodowała zmianę wielkości wydatków na inwestycje telekomunikacyjne realizowane przez beneficjentów, a jeśli tak, to w jaki sposób? 5) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniły się przychody beneficjentów, a jeśli tak to w jaki sposób? 6) Czy udzielona pomoc miała wpływ na sytuację beneficjentów (czy uległa zmianie ich pozycja konkurencyjna)? 7) Jak zróżnicowane były efekty udzielonej pomocy dla beneficjentów (np. w zależności od jego lokalizacji lub programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie)?	zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja interwencji obejmie następujące wskaźniki wpływu bezpośredniego w przedsiębiorstwach objętych wsparciem (badanie na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa): 1) Wydatki na inwestycje w infrastrukturę telekomunikacyjną. 2) Koszty działalności (np. ogółem, wynagrodzeń, usług obcych, zużycia materiałów i energii). 3) Przychody z tytułu prowadzenia działalności telekomunikacyjnej. 4) Udział przychodów z prowadzenia działalności telekomunikacyjnej w ogólnych przychodach beneficjentów ostatecznych projektów. 5) Liczba abonentów internetowych. W odniesieniu do przedsiębiorstw poddanych interwencji (beneficjentów), stworzona zostanie próba kontrolna spośród puli przedsiębiorstw: a) nieskutecznie wnioskujących, tj. firm, które złożyły aplikacje poprawne formalnie, ale o niewystarczającej punktacji merytorycznej lub b) nieuczestniczących w programie (tylko jeśli opcja „a” powyżej będzie niewykonalna / statystycznie nieuzasadniona).	a) danych RPT (Rejestr Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych) prowadzonych przez UKE b) danych udostępnionych przez UKE, zbieranych na podstawie art. 7 Prawa telekomunikacyjnego (Platforma Usług Elektronicznych (PUE)) c) danych z systemu monitoringu programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, w tym wnioski o dofinansowanie, biznes plany d) badania kwestionariuszowego beneficjentów – na tej podstawie zebrane zostaną, uzupełniając, odpowiednie dane pozwalające m.in. na analizę efektu zachęty i wpływu wsparcia na konkurencyjność przedsiębiorstw (w tym w miarę możliwości analizy porównawcze w schematach dopasowanych PSM - pomiędzy podgrupami beneficjentów, np. różnych naborów wniosków, programów pomocowych, klas wielkości, intensywności i struktury wsparcia, etc. - przy kontroli podobieństwa ze względu na czynniki związane z selekcją i wpływającymi na efekty projektów) e) cyklicznych raportów o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej c) danych ze źródeł alternatywnych (węższy zakres danych wskaźnikowych, pochodzący z corocznych sprawozdań finansowych spółek do Krajowego Rejestru Sądowego lub danych GUS)	Dane do RPT wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością na bieżąco (w ciągu 7 dni od złożenia wniosku o wpis/wykreślenie). Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są na bieżąco, po wystąpieniu takich zdarzeń, jak złożenie wniosku, przeprowadzenie oceny projektu, zawarcie umowy itp. Dane udostępnione przez UKE, zbierane na podstawie art. 7 Prawa telekomunikacyjnego (Platforma Usług Elektronicznych (PUE)) z częstotliwością raz do roku. Cykliczne raporty o stanie rynku komunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej publikowane raz do roku. Dane GUS, do zasady są gromadzone przez GUS w cyklach miesięcznych, kwartalnych lub rocznych. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych, szacowanie wskaźników direct impacts obejmie	firmy (perspektywa mikroekonomiczna). Dodatkowo, dane gromadzone są na poziomie instytucji	2. Przedsiębiorstwa – nie-beneficjenci (odpowiednio dobrana grupa nieskutecznych wnioskodawców lub podmiotów nie uczestniczących w programie).
---	---	--	--	--	---

			minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego FERC oraz KPO, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Badanie kwestionariuszowe beneficjentów przeprowadzone zostaną przez Ewaluatora jednokrotnie, na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		
c) Pozytywny wpływ pośredni					
1) Czy w wyniku interwencji wystąpił tzw. efekt rozlania (spillover effect) w odniesieniu do działalności innych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych lub przedsiębiorstw z innych sektorów lub regionów geograficznych? 2) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniła się wartość i wolumen usług hurtowych świadczonych przez beneficjentów programu w oparciu o infrastrukturę zrealizowaną z udziałem wsparcia, a jeśli tak to w	W kontekście ewaluacji pozytywnego wpływu pośredniego, będziemy się koncentrować na zmianach wartości wskaźników (np. czy występuje wzrost/spadek, jaka jest jego wielkość, dynamika, struktura w podgrupach). Na potrzeby pomiaru ww. wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), a także zostanie dokonane porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja obejmie następujące wskaźniki (<i>positive indirect impacts</i>): 1) Liczba pośrednich beneficjentów (operatorów korzystających) – przedsiębiorstw telekomunikacyjnych z obszarów objętych wsparciem oraz z pozostałych regionów, która uzyskała korzyści ekonomiczne z uwagi na fakt przeprowadzenia inwestycji przez beneficjentów (dane zbierane na poziomie pojedynczych beneficjentów). 2) Łączna wartość i wolumen usług hurtowych, świadczonych przez beneficjentów programu w oparciu o infrastrukturę zrealizowaną z udziałem	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników <i>positive indirect impact</i> będą: a) dane z systemu PIT (Punkt informacyjny do spraw telekomunikacji) b) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA c) badania kwestionariuszowe beneficjentów, które posłużą np. do zebrania danych na temat liczby pośrednich beneficjentów (podwykonawców) d) opcjonalnie - badania jakościowe (studia przypadku, w tym obejmujące podmioty prowadzące działalność w obszarze oddziaływania działalności beneficjentów) oraz analizy eksperckie (branżowe, biznesowe), przeprowadzone na potrzeby lepszej identyfikacji i interpretacji mechanizmów wpływu pomocy na otoczenie beneficjentów (inne przedsiębiorstwa/uczestników rynku, firmy współpracujące/konkurencję, przepływ wartości,	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do systemu PIT wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w roku. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych,	Oszacowanie bezpośredniego wpływu / efektu programu dotyczy poziomu jednostki – firmy. Dodatkowo, dane gromadzone są na poziomie instytucji.	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Przedsiębiorstwa – nie-beneficjenci (odpowiednio dobrana grupa innych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych lub przedsiębiorstw z innych sektorów lub regionów geograficznych).

jaki sposób? 3) Czy wystąpienie efektu „rozlania” było zróżnicowane w zależności od programu pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?	wsparcia (dane zbierane na poziomie pojedynczych beneficjentów). 3) Liczba i rodzaj pośrednich beneficjentów (np. liczba zagranicznych, krajowych, regionalnych dostawców rozwiązań / podwykonawców z różnych sektorów, itp.) uzyskujących korzyści ekonomiczne, z uwagi na fakt przeprowadzenia inwestycji przez beneficjentów (dane zbierane na poziomie pojedynczych beneficjentów).	handel, itp.)	szacowanie wskaźników <i>indirect impacts</i> obejmie minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego KPO oraz FERC, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Opcjonalne badania jakościowe mogłyby być przeprowadzone przez Ewaluatora jednokrotnie, na populacji beneficjentów i ich dostawców na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		
4) Jaki wpływ miała interwencja na usługi detaliczne dostępu do Internetu świadczone użytkownikom z obszarów docelowych (popyt, ceny usług) w odniesieniu do usług świadczonych w komercyjnie opłacalnych obszarach kraju? 5) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniła się liczba abonentów obsługiwanych przez beneficjentów, a jeśli tak to w jaki sposób? 6) Czy wpływ interwencji	W kontekście ewaluacji pozytywnego wpływu pośredniego, będziemy koncentrować się na parametrach zmian wartości wskaźników (np. czy występuje wzrost/ spadek w porównaniu do sytuacji sprzed interwencji, jaka jest jego wielkość, dynamika, struktura w podgrupach). Na potrzeby pomiaru ww. wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), a także zostanie dokonane porównanie do obszarów komercyjnie opłacalnych, w których interwencja nie miała miejsca. Dodatkowo, zostanie przeprowadzone porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Na infrastrukturze wybudowanej z dofinansowaniem w ramach KPO i FERC beneficjenci mogą oferować usługi o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, dlatego tylko takie usługi będą brane pod uwagę przy badaniu cen na obszarach komercyjnych. Ewaluacja obejmie następujące wskaźniki (<i>positive indirect impacts</i>): 1) Lokale mieszkalne z abonamentem na szerokopasmowy dostęp do sieci o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, dzięki inwestycjom realizowanym z	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników <i>positive indirect impact</i> będą: a) dane RPT (Rejestr Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych) prowadzony przez UKE, b) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, c) cykliczne raporty o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, d) uzupełniająco- badanie kwestionariuszowe beneficjentów i przedsiębiorców telekomunikacyjnych niebędących beneficjentami w zakresie cen usług detalicznych	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do RPT wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością na bieżąco (w ciągu 7 dni od złożenia wniosku o wpis/wykreślenie). Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Cykliczne raporty o	Dane gromadzone na poziomie instytucji i na poziomie firmy.	1. Użytkownicy końcowi – gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Użytkownicy gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa (grupa nie poddana oddziaływaniu zamieszkująca obszary nie objęte

na usługi detaliczne dostępu do Internetu był zróżnicowany, w zależności pomocowego, z którego zostało przyznane wsparcie?	udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu (dane zbierane na poziomie przedsiębiorstw oferujących usługi). 2) Przedsiębiorstwa z abonamentem na szerokopasmowy dostęp do sieci o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, dzięki inwestycjom realizowanym z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu dane zbierane na poziomie przedsiębiorstw oferujących usługi). 3) Ceny usług dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s świadczonych w oparciu o infrastrukturę wybudowaną ze środków programów pomocowych, w podziale na rodzaj użytkowników końcowych (dane zbierane na poziomie projektów). 4) Ceny usług dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s świadczonych na sieciach wybudowanych w ramach inwestycji komercyjnych, w podziale na rodzaj użytkowników końcowych (dane na poziomie kraju).		stanie rynku komunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej publikowane raz do roku. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych, szacowanie wskaźników indirect impacts obejmie minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego FERC oraz KPO, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		interwencją)
7) Czy interwencja miała wpływ na sytuację społeczno - ekonomiczną regionów objętych wsparciem? 8) Czy dzięki uzyskanemu wsparciu zmieniła się liczba osób zatrudnionych przez beneficjentów, a jeśli tak, to w jaki sposób? 9) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w zakresie wpływu interwencji na sytuację społeczno-ekonomiczną regionów objętych wsparciem?	Ewaluacja poniższych wskaźników wpływu pośredniego będzie koncentrować się na parametrach zmiany wartości wskaźnika (np. czy występuje wzrost/ spadek w porównaniu do sytuacji sprzed interwencji, jaka jest jego wielkość, dynamika, struktura w podgrupach). Badanie zostanie przeprowadza wyłącznie na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja obejmie następujące wskaźniki (<i>positive indirect impacts</i>): 1) Liczba miejsc pracy, która została stworzona przez przedsiębiorców, którzy otrzymali wsparcie w ramach programów pomocowych (dane na poziomie beneficjentów). 2) Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w regionach objętych wsparciem (dane na poziomie gmin/powiatów). 3) Wskaźnik bezrobocia w regionach objętych wsparciem (dane na poziomie gmin/powiatów). . 4) Wskaźnik zatrudnienia w regionach objętych wsparciem (dane na poziomie gmin/powiatów).	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników <i>positive indirect impact</i> będą: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, b) dane GUS obrazujące sytuację społeczno - ekonomiczną w regionach d) uzupełniające – badanie kwestionariuszowe beneficjentów dotyczące miejsc pracy e) uzupełniające - dane na temat regionów agregowane przez samorządy.	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Dane makroekonomiczne co do zasady są gromadzone (publikowane) przez GUS w cyklach miesięcznych, kwartalnych lub rocznych. Na potrzeby ewaluacji	Dane gromadzone na poziomie instytucji.	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Populacja osób zamieszkująca dany region, których aktywność jest ujęta w zagregowanych danych dla regionu. 3. Przedsiębiorstwa – nie-beneficjenci, działające w danym obszarze

	5) PKB w regionach objętych wsparciem (dane na poziomie gmin/powiatów). Pomiary ww. wskaźników zostaną dokonane pod warunkiem dostępności danych w momencie przeprowadzania badania. Możliwe jest dokonanie analizy porównawczej kilku regionów, dobranych na zasadzie próby, reprezentatywnych dla ogółu populacji obszarów objętych interwencją. Możliwe jest również objęcie badaniem innych wskaźników zaproponowanych przez Ewaluatora.		programów pomocowych, szacowanie wskaźników indirect impacts będzie przeprowadzone jednokrotnie, na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		geograficznym, których działalność ujęta jest w zagregowanych danych dla regionu.
d) Negatywny wpływ pośredni					
1) Czy w realizacji programów pomocowych można zaobserwować negatywne zjawisko tzw. cherry picking, czyli wybieranie najlepszych, najłatwiejszych do objęcia zasięgiem obszarów w ramach naborów? 2) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w występowaniu negatywnego zjawiska tzw. <i>cherry picking</i>?	Na potrzeby pomiaru poniższych wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte). Dodatkowo, zostanie przeprowadzone porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO), przy czym to porównanie może zostać przeprowadzane dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja obejmie następujące wskaźniki: 1) Liczba obszarów na które złożono wnioski w ramach naboru (wraz ze wskazaniem liczby wniosków). 2) Liczba obszarów, na które nie złożono wniosków (dane określone dla każdego obszaru). 3) Charakterystyka obszarów, na które złożono i nie złożono wniosków: a) liczba punktów adresowych (białych plam), b) liczba lokali mieszkalnych na obszarze, c) maksymalna wartość dofinansowania dla obszaru, d) rozkład wartości kosztów objęcia zasięgiem punktów adresowych.	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników będą: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, m.in. informacje z przebiegu naborów konkursowych (ile było wniosków na dany obszar) b) wykaz punktów adresowych wraz z kosztami zapewnienia dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 300 Mb/s (pobieranie danych) i 100 Mb/s (wysyłanie danych) -tzw. lista „białych plam” opracowana na podstawie Modelu Kosztowo-Przychodowego oraz Metodologii ustalania stawek jednostkowych	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Model analityczny opracowany przez UKE przed rozpoczęciem interwencji z programów pomocowych. Na potrzeby ewaluacji programów pomocowych, szacowanie wskaźnika indirect impacts obejmie minimum 2 fazy analiz, na potrzeby: - raportu końcowego z ewaluacji dla programu pomocowego FERC oraz KPO, - dodatkowego raportu z ewaluacji programu	Poziom instytucjonalny	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Gospodarstwa domowe na obszarach „białych plam”.

			pomocowego KPO oraz FERC.		
3) Czy w realizacji programów pomocowych można zaobserwować negatywne zjawisko wypierania inwestycji prywatnych? 4) Czy zaobserwowano różnice pomiędzy programami FERC i KPO w zakresie występowania negatywnego zjawiska wypierania inwestycji prywatnych?	Analiza poniższych wskaźników będzie się koncentrować na porównaniu historycznych wartości wskaźnika osiąganego w poszczególnych latach, od początku realizacji programów pomocowych związanych z inwestycjami w sieci szerokopasmowe, z uwzględnieniem interwencji w ramach programów pomocowych KPO i FERC. Analiza będzie koncentrować się na zmianie wartości wskaźnika. Ewaluacja obejmie następujące wskaźniki: 1) Wartość nakładów prywatnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych w inwestycje telekomunikacyjne związane z budową sieci szerokopasmowych w Polsce (dane na poziomie kraju). 2) Wartość nakładów publicznych w projekty budowy sieci szerokopasmowych realizowanych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych w ramach programów pomocowych (dane na poziomie kraju).	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników będą: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, b) dane z systemów monitorowania programów pomocowych realizowanych w ramach poprzednich perspektyw finansowych – SL, KSI SIMIK c) cykliczne raporty o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, d) dane o inwestycjach komercyjnych z systemu SIDUSIS (System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego)	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Dane z systemów SL, KSI SIMIK to dane historyczne. Cykliczne raporty o stanie rynku komunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej publikowane raz do roku. Dane do systemu SIDUSIS wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w miesiącu.	Poziom instytucjonalny	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Przedsiębiorcy telekomunikacyjni – nie-beneficjenci

e) Adekwatność pomocy

1) Czy wybrano najskuteczniejszą formę interwencji w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb i problemów? 2) Czy inne formy pomocy byłyby bardziej	Ewaluacja obejmie m.in. następujące wskaźniki: 1) Poziom pokrycia obszaru kraju zasięgiem szerokopasmowego dostępu do Internetu wynikający z interwencji w ramach programu pomocowego (dane na poziomie obszarów konkursowych) . 2) Koszt realizacji infrastruktury z udziałem wsparcia udzielonego na	Źródłem danych na potrzeby pomiaru wskaźników będą: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, b) dane z systemów monitorowania programów pomocowych realizowanych w ramach poprzednich	Dane w systemach administracyjnych prowadzonych przez publiczne instytucje są gromadzone na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA	Poziom przedmiotowej interwencji programu i jej poszczególnych założeń (teorii)	Populacja objęta badaniem w zależności od założeń Ewaluatora.
--	--	---	---	---	--

odpowiednie do osiągnięcia celów interwencji (efektów / wpływu) lub celów danej kategorii przeznaczenia pomocy? 3) Czy w wyniku realizacji programu zmienił się poziom pokrycia kraju zasięgiem szerokopasmowego dostępu do Internetu, a jeśli tak, to w jaki sposób?	podstawie programu pomocowego (dane na poziomie projektów). 3) Udział środków własnych beneficjentów w inwestycjach realizowanych ze środków programu pomocowego (dane na poziomie projektów). Ponadto, Ewaluator przeprowadzi jakościową ekspercką analizę i ocenę adekwatności programu i jego założeń (theory-based evaluation). Ewaluacja zostanie przeprowadzona na podstawie dostępnych danych ilościowych i jakościowych dotyczących procesów wdrażania programu (np. sprawności systemu wyboru projektów, w tym kryteriów, poprawności wskazania „białych plam”, itp.), mechanizmów rynkowych w kontekście interwencji (w tym wyników innych ewaluacji w ramach poprzednich perspektyw oraz danych analizowanych w procesie niniejszej ewaluacji).	perspektyw finansowych – SL, KSI SIMIK c) dane z systemu PIT (Punkt informacyjny do spraw telekomunikacji) d) dane z SIDUSIS (System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego) e) inne źródła danych zaproponowane przez Ewaluatora.	wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Dane z systemów SL, KSI SIMIK to dane historyczne. Dane do systemu PIT wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w roku. Dane do systemu SIDUSIS wprowadzane są przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych z częstotliwością nie rzadziej, niż raz w miesiącu. Analiza adekwatności przeprowadzona zostanie przez Ewaluatora jednokrotnie na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC, ale będzie obejmować oba programy pomocowe.		
---	--	---	---	--	--

f) Proporcjonalność pomocy

1) Czy pomoc była proporcjonalna do problemu lub potrzeby (wyzwania), którego dotyczyła? 2) Czy możliwe byłoby osiągnięcie takich samych efektów przy mniejszej intensywności pomocy	Na potrzeby pomiaru poniższych wskaźników zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w ramach KPO i FERC z kosztami inwestycji realizowanymi w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 oraz kosztami inwestycji prywatnych. Ewaluacja obejmie m.in. następujące wskaźniki: 1) Koszt realizacji projektu z udziałem wsparcia udzielonego na podstawie programu pomocowego (dane na poziomie projektów). 2) Koszt objęcia zasięgiem pojedynczego punktu adresowego – stawka jednostkowa wskazana w dokumentacji konkursowej obliczona zgodnie z	Źródłami danych do tej analizy będą: a) dane z systemów monitorowania programów pomocowych FERC i KPO – CST/SIMBA, (identyfikacja beneficjentów i ich charakterystyk, w tym w zakresie uzyskanej pomocy finansowej) b) dane z systemów monitorowania programów pomocowych realizowanych w ramach poprzednich perspektyw finansowych – SL, KSI SIMIK c) dokumentacja konkursowa, w tym wykaz punktów	Dane w systemach administracyjnych są gromadzone na bieżąco. Dane do systemów CST/SIMBA wprowadzane są nie rzadziej, niż raz na pół roku. Dane z systemów SL, KSI SIMIK to dane	1. Poziom przedmiotowej interwencji (ocena ekspercka) 2. Poziom przedsiębiorstw a – beneficjenta	1. Przedsiębiorstwa – beneficjenci (grupa poddana oddziaływaniu) 2. Przedsiębiorcy telekomunikacyjni – nie-beneficjenci
--	--	---	--	--	---

publicznej lub innej formie pomocy? 3) Jaki był faktyczny koszt poniesiony ze środków publicznych objęcia zasięgiem punktu adresowego w odniesieniu do stawki jednostkowej wskazanej w dokumentacji konkursowej?	Metodologią ustalania stawek jednostkowych (dane na poziomie punktu adresowego). 3) Faktyczny koszt objęcia zasięgiem punktu adresowego – stawka ustalona przez beneficjenta (dane na poziomie punktu adresowego). Dodatkowo, zostanie przeprowadzona analiza kontrfaktyczna dotycząca „przyczynowych efektów względnych” w zakresie efektywności pomocy w kontekście zastosowanych form pomocy, tj. weryfikacja przewagi danej formy nad inną. Różnica we wskaźniku efektu szacowana będzie pomiędzy bliźniaczymi beneficjentami wsparcia (dopasowanie PSM) w obrębie wyróżnionych grup porównawczych, z których jedna (tzw. grupa ogniskowa / focal group) stanowiłaby jeden wariant pomocy, a druga (tzw. grupa odniesienia / reference group) - drugi wariant. Analiza proporcjonalności pomocy, ze względu na jej porównawczy charakter, zostanie przeprowadzona dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Warianty pomocy mogą tworzyć m.in. następujące układy porównawcze: - pomoc rozliczana z wykorzystaniem stawek jednostkowych (programy pomocowe KPO i FERC) vs. pomoc rozliczana na podstawie rzeczywiste ponoszonych kosztów (program pomocowy I oś PO PC), - pomoc o wysokiej intensywności u beneficjenta (np. wynikająca ze wsparcia w ramach programu pomocowego KPO) vs. pomoc o niższej intensywności u statystycznego bliźniaka-innego beneficjenta (np. beneficjenta programu pomocowego FERC). Na podstawie ww. wariantów zostanie przeprowadzona przez Ewaluatora jakościowa, ekspercka analiza i ocena proporcjonalności pomocy na podstawie dostępnych danych ilościowych i jakościowych dotyczących procesów wdrażania i mechanizmów rynkowych w kontekście interwencji (w tym wyników innych ewaluacji w ramach poprzednich perspektyw oraz danych analizowanych w procesie niniejszej ewaluacji, między innymi wskaźników wpływu bezpośredniego – <i>direct impact</i>). Analiza i ocena ekspercka zostaną przeprowadzone pod kątem sprawdzenia, czy wariant tańszy lub z innym modelem pomocy prowadzi do tych samych lub wyższych efektów na poziomie programu (np. objęcia zasięgiem większej liczby punktów adresowych), beneficjenta (np. przychodowych), czy też użytkowników końcowych (np. polityki cenowej). Wskaźniki zostaną określone przez Ewaluatora. Zostanie podjęta próba dostarczenia ilościowych dowodów proporcjonalności programu wykorzystująca podejście kontrfaktyczne. Powyższa analiza powinna uwzględniać zmienne w postaci kategorii regionu,	adresowych wraz z kosztami zapewnienia dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 300 Mb/s (pobieranie danych) i 100 Mb/s (wysyłanie danych) - tzw. lista „białych plam” opracowana na podstawie Modelu Kosztowo-Przychodowego oraz Metodologii ustalania stawek jednostkowych. d) raporty z ewaluacji w ramach poprzednich perspektyw finansowych obejmujących interwencje w zakresie budowy sieci szerokopasmowych e) inne źródła danych zaproponowane przez Ewaluatora.	historyczne. Analiza proporcjonalności przeprowadzona zostanie przez Ewaluatora jednokrotnie na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.		3. Populacja objęta badaniem w zależności od założeń Ewaluatora.
--	--	--	---	--	--

	w których udzielane było wsparcie oraz wielkość beneficjenta.				
--	---	--	--	--	--

4.2 Proszę wyjaśnić, dlaczego wybrane wskaźniki odgrywają najważniejszą rolę w mierzeniu oczekiwanego wpływu przedmiotowego programu.

Najważniejsze spośród przedstawionych wskaźników to te, które będą badać bezpośredni wpływ na oczekiwane rezultaty pomocy. Wskaźniki te są bezpośrednio powiązane z celami przedmiotowej interwencji. Wartość tych wskaźników pozwoli zweryfikować, czy główny cel programów pomocowych, jakim jest zapewnienie ultra-szybkiego Internetu szerokopasmowego na obszarach białych plam został osiągnięty. Wskaźniki te w powiązaniu ze wskaźnikami pozytywnego wpływu pośredniego pozwolą dokonać oceny skuteczności interwencji, tj. stopnia w jakim pomoc finansowa przyczynia się do realizacji celów (efektów / wpływu) wynikających z teorii interwencji. Pozostałe wskaźniki pozwolą m.in. ocenić wpływ interwencji na kondycję beneficjentów, zaangażowanie środków prywatnych oraz ocenić poprawność zaprojektowanej interwencji.

5. Przewidywane metody przeprowadzania oceny

5.1. W kontekście pytań na potrzeby oceny proszę opisać przewidywane metody, które będą stosowane podczas oceny do określenia wpływu przyczynowego pomocy na beneficjentów oraz do oceny innych skutków pośrednich. W szczególności proszę wyjaśnić przyczyny wyboru tych metod i odrzucenia innych metod (np. przyczyny związane z charakterem programu)¹⁵

Ramy metodologiczne niniejszej ewaluacji uwzględniają dwa komplementarne podejścia:

- 1) ewaluacji opartej na teorii (*ang. Theory-Based Evaluation – TBE*) oraz
- 2) kontrfaktycznej ewaluacji wpływu (*ang. Counterfactual Impact Evaluation – CIE*).

Pierwsze z podejść badawczych będzie miało na celu ocenę skuteczności interwencji. Drugie, będzie miało na celu ustalenie wpływu przyczynowego pomocy i będzie koncentrować się na wpływie programu na beneficjentów pomocy, czy też badaniu alternatywnej sytuacji gospodarki regionu. Zastosowanie obu podejść w praktyce będzie wymagało skorzystania ze zróżnicowanych metod i technik gromadzenia oraz analizy danych. Generalna koncepcja metodyczna niniejszej ewaluacji uwzględnia połączenie podejścia mikro- z makroekonomicznym (ekonometrycznym), co będzie stanowić próbę zrekonstruowania pełnego obrazu oddziaływania interwencji z mikro i makro-perspektywy.

Jednocześnie zwracamy uwagę że, co do zasady, nie planujemy badać skuteczności podjętej interwencji (osiągnięcia zakładanych celów programów) metodami kontrfaktycznymi (oceny wpływu przyczynowego pomocy). Użycie tych metod, biorąc pod uwagę charakterystykę programów pomocowych, będzie miało ograniczone zastosowanie.

Zgodnie z Wytycznymi w Common methodology for State-Aid Evaluation **“Wpływ przyczynowy pomocy to różnica między rezultatem pomocy a rezultatem w przypadku braku pomocy. Rezultat pomocy obserwuje się w przypadku firm, które otrzymały pomoc. Rezultat braku pomocy jest mierzony wyłącznie w odniesieniu do przedsiębiorstw, które tej pomocy nie otrzymały. Z założenia nie oszacowujemy rezultatów ewentualnego nie otrzymania pomocy na firmach, które tę pomoc otrzymały. Do oszacowania wpływu pomocy na beneficjentów, konieczne jest zatem skonstruowanie scenariusza kontrfaktycznego, czyli ustalenie rozsądnego scenariusza obrazującego, co prawdopodobnie stałoby się z odbiorcami pomocy, gdyby tej pomocy nie otrzymali. Wymaga to znalezienia grupy kontrolnej, tj. grupy firm, która powinna być pod każdym możliwym względem jak najbardziej zbliżona do grupy przedsiębiorstw, które otrzymały pomoc, z wyjątkiem samego faktu otrzymania pomocy.”**

Należy zauważyć, że główne cele programów pomocowych KPO i FERC, a zatem i spodziewane główne efekty interwencji programu, są związane z likwidacją tzw. białych plam w dostępie do szerokopasmowego Internetu w Polsce, a zatem mają związek z działaniem na rzecz rozbudowy infrastruktury w Polsce, która będzie służyć użytkownikom końcowym (społeczeństwu). Wsparcie beneficjentów (czyli firm

15

Proszę odnieść się do dokumentu SWD(2014)179 final z dnia 28.5.2014 r.

telekomunikacyjnych) w ramach tych programów, jest niejako pośrednim efektem, pozytywnym oczywiście, niemniej nie jest celem jako takim programów pomocowych. Rozważając zatem, jak ocenić wpływ przyczynowy pomocy, czyli rezultat w przypadku udzielenia pomocy a rezultat w przypadku braku pomocy, należy wyjść nie od wpływu pomocy na firmy, które otrzymały wsparcie, a od wpływu pomocy na skuteczność w likwidacji „białych plam” w Polsce. Jak wielokrotnie podkreślaliśmy w niniejszym materiale **inwestycje szerokopasmowe w programach pomocowych FERC i KPO będą realizowane wyłącznie w miejscach, w których nie będą realizowane inwestycje komercyjne**. Obszary objęte interwencją to tzw. obszary nieopłacalne, o niskiej gęstości zaludnienia, wyższych kosztach inwestycji i dłuższym czasie oczekiwania na zwrot z inwestycji. W ciągu najbliższych kilku lat inwestycje komercyjne na tych obszarach nie są planowane, co podlega weryfikacji poprzez odpowiednie narzędzia, tj. sporządzanie map tych obszarów i ich publiczne konsultacje polegające na zbieraniu planów inwestycyjnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych. A zatem, bez interwencji z programów pomocowych sieć szerokopasmowa nie miałaby szansy powstać na tych obszarach. **Z tego względu badanie wpływu przyczynowego pomocy na likwidację „białych plam” na tych obszarach nie wymaga konstruowania scenariusza kontrfaktycznego**. Likwidacja „białych plam”, zwiększenie pokrycia kraju dostępem do szerokopasmowego Internetu (biorąc pod uwagę tylko nowe punkty adresowe podłączone dzięki środkom obu programów), objęcie nowych użytkowników końcowych dostępem do Internetu, liczba abonamentów na tych obszarach to efekty, które będą wynikiem wyłącznie interwencji z programów pomocowych KPO i FERC i które nie zostałyby osiągnięte mechanizmami rynkowymi.

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w niniejszej ewaluacji będzie analiza danych zastanych. Szereg danych jest zbieranych przez podmiot udzielający pomocy (CPPC) w procesie monitorowania postępów programu. Źródłem danych będą też bazy prowadzone przez instytucje publiczne gromadzące informacje o przedsiębiorcach telekomunikacyjnych, infrastrukturze, zasięgach sieci, technologii itp., a także dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). W kontekście ewaluacji wpływu bezpośredniego, będziemy koncentrować się na zmianie wartości wybranych wskaźników w czasie (np. czy występuje wzrost/ spadek, jaka jest jego wielkość, dynamika, struktura w podgrupach). Na podstawie dostępnych danych zostanie przeprowadzone porównanie interwencji w zależności od kategorii regionu, w którym miała miejsce interwencja (regiony słabiej rozwinięte, przejściowe, lepiej rozwinięte), wielkości beneficjenta (MŚP/ duże), a także zostanie przeprowadzone porównanie w zależności od programu pomocowego, z którego przyznane było wsparcie (FERC lub KPO). W kontekście tego ostatniego zastrzegamy, że mając na uwadze odstęp czasowy pomiędzy zakończeniem realizacji projektów w ramach programu pomocowego KPO (sierpień 2026), a zakończeniem realizacji projektów w ramach programu pomocowego FERC (grudzień 2029), porównanie interwencji może nastąpić dopiero na potrzeby dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.

Metody badania wpływu przyczynowego przy użyciu metod kontrfaktycznych, wykorzystamy z kolei m.in. do oceny w badaniu wpływu bezpośredniego na beneficjentów pomocy, badania wpływu pośredniego, w tym efektów „rozlania” (*spillover effect*) oraz wpływie interwencji na usługi detaliczne. Metody te będą również zastosowane w badaniu proporcjonalności pomocy, w tym z innym wariantem pomocy (m.in. będą porównywać program pomocowy KPO do programu pomocowego FERC).

Zastosowany zostanie zestaw metod opisany w dokumencie *Common methodology for State-Aid Evaluation*. Wykorzystywać będziemy analizy różnicy w różnicach (różnice w wartości analizowanego wskaźnika efektu pomiędzy porównywanymi grupami w okresie przed/pre- vs. po/post-, tzw. podwójna różnica, DiD/Difference in differences). Dopuszczamy testowanie różnych wariantów wyznaczania okresu przed / po - zarówno w układzie lat kalendarzowych, w których dostępne będą dane źródłowe GUS (np. pre=2020/2021/2022, następnie rok 2023 i post=2024/2025/2026), jak również w układzie względnym dla indywidualnych przypadków (np. pre=R-2/R-3, czyli 2/3 lata poprzedzające realizację projektu, następnie rok rozpoczęcia realizacji projektu R i lata kolejne oraz post =R+2/R+3. Dobór próby kontrolnej będzie wykorzystywał technikę Propensity Score Matching (PSM), aby dopasować jednostki kontrolne pod względem prawdopodobieństwa (PS) udziału w programie (podobieństwa do beneficjentów) na podstawie szerokiego zestawu charakterystyk dostępnych w CST/SIMBA (charakterystyki wnioskodawców z dokumentów aplikacyjnych, nieskorelowane z efektem interwencji) i/lub GUS/dane z baz administracyjnych gromadzących informację na temat rynku telekomunikacyjnego (dane metryczkowe / charakterystyki społeczno-gospodarcze, zmienne niezależne). Cechy przedsiębiorstw, które będziemy brać pod uwagę przy tworzeniu układów porównawczych to m.in wielkość przedsiębiorstwa, jego lokalizacja, profil działalności (operator hurtowy/ detaliczny), okres prowadzenia działalności w charakterze operatora telekomunikacyjnego, struktura przychodów i.in.

Badanie kontrfaktyczne w podejściu makroekonomicznym odnosić się będzie do alternatywnej sytuacji gospodarki regionu, w którym nastąpiła interwencja – z pominięciem transferów pochodzących z programu pomocy. Do badania wpływu interwencji w zakresie efektów pośrednich z perspektywy makroekonomicznej planujemy zastosować zestaw metod wykorzystujących modelowanie makroekonometryczne. Badanie to oraz jego zasięg jest zależne od dostępności danych opisujących sytuację społeczno – ekonomiczną w badanych regionach. Analizy makroekonometryczne dostarczą danych dotyczących tzw. „Zysków makroekonomicznych” wywołanych interwencją (odkształcenie trendu bazowego danego wskaźnika makro- w wyniku szoku, polegającego na podaży na rynek skumulowanej wartości środków pomocowych).

Pozostałe zaplanowane metody (ankietowanie przedsiębiorców, badania jakościowe – wywiady/studia przypadków, analizy dokumentów) pełnią funkcję uzupełniającą, która pozwala m.in. wyjaśnić „dlaczego program działa/nie działa”, w kontekście teorii programu. Jest to zgodne z oczekiwaniem jakie zostały określone w *Common methodology for State-Aid Evaluation*: *“Ocenę pomocy państwa można uzupełnić informacjami pochodzącymi z badań beneficjentów, którzy uzyskali pomoc lub z wywiadów z podmiotami zarządzającymi programami. Tego typu informacje jakościowe są z natury subiektywne, a odpowiedzi mogą raczej odzwierciedlać strategiczne interesy beneficjentów, niż stanowić rzeczywistą ocenę skutków pomocy. Ryzyko to jest szczególnie wysokie, jeśli rozmówca zakłada, że odpowiedzi przedstawiające program w pozytywnym świetle zwiększą jego szansę na otrzymanie pomocy w przyszłości. Niemniej jednak, jeśli metody te traktuje się z niezbędną ostrożnością, informacje z badań jakościowych, takich jak wywiady i studia przypadków można traktować jako przydatne źródło uzupełniające, pomocne w interpretacji wyników ewaluacji.”*

Ostateczne przyporządkowanie metod badawczych do badania kryteriów ewaluacji i obszarów tematycznych, szczegółowo opisanych w tabeli 4.1, zostanie dokonane przez Ewaluatora.

5.2. Proszę szczegółowo opisać strategię identyfikacji w odniesieniu do oceny wpływu przyczynowego pomocy oraz założenia, na których opiera się ta strategia. Proszę szczegółowo opisać skład i znaczenie grupy kontrolnej.

Jak zostało szczegółowo wyjaśnione w pkt 5.1 powyżej, zastosowanie oceny wpływu przyczynowego pomocy poprzez przeprowadzenie badań kontrfaktycznych do alternatywnej sytuacji - braku pomocy finansowej, ma ograniczone zastosowanie do oceny skuteczności programów pomocowych KPO i FERC. Badanie wpływu przyczynowego pomocy na likwidację tzw. białych plam na obszarach poddanych interwencji nie wymaga konstruowania scenariusza kontrfaktycznego.

Jednocześnie, metody badania wpływu przyczynowego przy użyciu metod kontrfaktycznych wykorzystamy m.in. do oceny bezpośrednich skutków pomocy dla beneficjenta, wpływu pośredniego oraz do oceny proporcjonalności udzielonej pomocy - na przykład przy badaniu alternatywnej sytuacji - z innym wariantem pomocy (w tym m.in. porównanie sytuacji finansowania projektu z programu pomocowego KPO do programu pomocowego FERC lub finansowania projektu z programów FERC lub KPO do zakończonego programu pomocowego z I osi PO PC). Do badania wpływu przyczynowego wykorzystane zostaną m.in. dane beneficjentów zakończonego już programu pomocowego I osi PO PC. Wykorzystanie tej grupy, jako grupy kontrolnej pozwala zbliżyć te przypadki do beneficjentów pod względem szerokiej charakterystyki podmiotów, a także podobieństwa w zakresie decyzji o inwestycji w projekty o podobnym celu. Jednocześnie będą to podmioty, które już skorzystały ze wsparcia o podobnym charakterze, ale w innym czasie i modelu wsparcia. Do porównań wykorzystana zostanie również grupa beneficjentów dwóch schematów poddanych niniejszym badaniom ewaluacyjnym, tj. beneficjentów programu pomocowego KPO w odniesieniu do beneficjentów programu pomocowego FERC. Dzięki temu możliwe będzie zweryfikowanie skuteczności, adekwatności, czy proporcjonalności pomocy udzielanej w różnych modelach wsparcia. Badanie będzie przeprowadzone z kontrolą czynników charakteryzujących grupę kontrolną i grupę eksperymentalną (np. wielkość, lokalizacja oraz innych czynników opisanych w pkt 5.1 powyżej).

W określonych przypadkach grupą kontrolną do badania niektórych aspektów interwencji zostanie objęta grupa tzw. „nieskutecznych wnioskodawców”, tj. podmiotów, które złożyły wnioski o dofinansowanie, ostatecznie nie uzyskały dofinansowania, ale, co ważne, zostały pozytywnie ocenione na etapie oceny formalnej. Grupa kontrolna będzie zatem złożona z wnioskodawców, którzy wprowadzili przegrali w konkursie liczbą punktów, ale spełnili wszystkie kryteria kwalifikowalności. Wykorzystanie jako grupy kontrolnej kwalifikowalnych wnioskodawców, którym udało się spełnić kryteria oceny formalnej pozwala zbliżyć te przypadki do beneficjentów pod względem podobieństwa, co do określonych cech i ich charakterystyki. Podmioty te będą również wykazywały podobieństwo w zakresie gotowości do inwestowania w projekty o podobnym celu i skorzystania z pomocy oraz zdolności przygotowania wniosku. Jest to jeden z podstawowych atutów grupy kontrolnej, który jest przytaczany w m.in. w Wytocznych „*Common methodology...*”. Badanie będzie przeprowadzone z kontrolą czynników charakteryzujących obie grupy (np. wielkość, lokalizacja, itp.). Tylko w sytuacji, kiedy

wykorzystanie jako grupy kontrolnej „nieskutecznych wnioskodawców, którzy spełnili kryteria oceny formalnej” będzie statystycznie nieuprawnione, testowane będą możliwości wykorzystania, jako puli kontrolnej, podmiotów aplikujących, które zostały negatywnie ocenione na etapie oceny formalnej lub podmiotów nieaplikujących do programu. Wówczas, jako grupa kontrolna/odniesienia (*reference group*) występować będą inni przedsiębiorcy telekomunikacyjni.

Powyższe założenia pozwolą wykorzystać technikę Propensity Score Matching (PSM), aby dopasować jednostki kontrolne pod względem prawdopodobieństwa (PS) udziału w programie (podobieństwa do beneficjentów) na podstawie szerokiego zestawu dostępnych charakterystyk, zgodnie z opisem ujętym w pkt 5.1 powyżej. Jednocześnie, identyfikujemy zagrożenie dotyczące poprawnego oszacowania wpływu przyczynowego pomocy udzielanej w ramach konkretnego programu objętego badaniem, które jest związane z faktem, że na obszarze Polski równolegle są lub były realizowane programy ze środków publicznych na budowę sieci szerokopasmowych. Z tego względu badania kontrfaktyczne z wykorzystaniem grup kontrolnych będą przeprowadzone z dużą dbałością i kontrolą czynników, które mogłyby potencjalnie zaburzać poprawne oszacowanie wpływu programu objętego badaniem.

W przypadku zaplanowanych badań przyczynowych na poziomie makroekonomicznym, oszacowania wpływu programu na poziomie makro- odnoszone są do sytuacji gospodarki regionu w tzw. scenariuszu bazowym / kontrfaktycznym (bez transferów finansowych pochodzących z programu pomocy). W tym przypadku jednak, stan kontrfaktyczny nie jest wyrażany przez odpowiednio dobraną grupę kontrolną, ale przez zestaw określonych założeń ekonomicznych uwzględnionych w modelu, które pomijają nakłady pochodzące z realizowanego programu i ich faktyczne oddziaływanie na rynki, gospodarstwa domowe, itd.

5.3. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób przewidywane metody odnoszą się do kwestii możliwej tendencyjności sektorowej. Czy z wystarczającą pewnością można stwierdzić, że zaobserwowane różnice w wynikach u beneficjentów końcowych są skutkiem pomocy?

W przypadku programów pomocowych FERC i KPO kwestia tendencyjności sektorowej nie będzie miała odzwierciedlenia. Programy pomocowe obejmują wyłącznie jeden sektor gospodarki (sektor telekomunikacji).

W przypadku badania bezpośredniego wpływu programów na przedsiębiorstwa (beneficjentów), celem uzyskania pewności, co do tego, czy zaobserwowane różnice w wynikach u beneficjentach są skutkiem pomocy, kluczowe będzie właściwe dobranie grupy kontrolnej. Grupa kontrolna zostanie wybrana w zależności od badanych aspektów programu/ programów i będzie się składać z beneficjentów programu pomocowego I Oś POPC oraz „nieskutecznych wnioskodawców”, którzy spełnili kryteria oceny formalnej. Ponadto zostaną utworzone pary porównawcze z beneficjentów programu pomocowego KPO oraz programu pomocowego FERC. Badania zostaną przeprowadzone z kontrolą czynników charakteryzujących grupę eksperymentalną i grupę kontrolną (np. wielkość, lokalizacja, i inne, które zostały bardziej szczegółowo opisane w pkt 5.1). W wyjątkowych przypadkach będziemy wykorzystywać jako grupę kontrolną przedsiębiorców telekomunikacyjnych nie będących wnioskodawcami. Jednocześnie, jedną z rekomendowanych w Wytocznych „*Common methodology...*” metod badawczych, które planujemy zastosować w naszym badaniu ewaluacyjnym, i która pozwala na oddzielenie efektów pomocy od innych czynników, które również mogą mieć

wpływ na wyniki beneficjentów, jest metoda „różnicy w różnicy” (DID). Dzięki tej metodzie możliwe będzie określenie istotności statystycznej dla zaobserwowanych różnic (DiD) pomiędzy grupą eksperymentalną a grupą kontrolną, co pozwoli w sposób ilościowy dowieść z jaką pewnością można stwierdzić, że zaobserwowane różnice w wynikach u beneficjentów końcowych są skutkiem pomocy.

5.4. W odpowiednich przypadkach proszę wyjaśnić, w jaki sposób przewidywane metody mają odnieść się do określonych wyzwań dotyczących skomplikowanych programów, np. programów realizowanych w zróżnicowany sposób na szczeblu regionalnym oraz programów wykorzystujących kilka instrumentów pomocy.

Programy pomocowe KPO i FERC nie są programami skomplikowanymi. Oba programy pomocowe będą wdrażane z poziomu centralnego, z udziałem przedsiębiorców telekomunikacyjnych realizujących projekty na całym terytorium Polski podzielonym na indywidualne obszary konkursowe, na których realizowane będą pojedyncze projekty. W obu programach pomocowym występuje tylko jedna kategoria pomocy GBER – pomoc na sieci szerokopasmowe. Jedyną komplikacją, którą możemy zaobserwować przy realizacji ewaluacji, jest fakt, że obejmie ona dwa programy pomocowe, wprawdzie bardzo podobne do siebie, jednak zróżnicowane w szczególności pod kątem wyznaczonych obszarów wsparcia, maksymalnej intensywności wsparcia, czy też maksymalnego okresu realizacji projektów. Plan ewaluacji uwzględni ten stopień złożoności ewaluacji, zaplanowane zostały co najmniej dwie fazy analiz na potrzeby poszczególnych raportów ewaluacyjnych. Ponadto, w poszczególnych kryteriach ewaluacyjnych zaplanowano badania, które obejmują porównanie skutków interwencji obu programów pomocowych.

6. Gromadzenie danych

6.1. Proszę przedstawić informacje dotyczące mechanizmów i źródeł wykorzystywanych do gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących beneficjentów pomocy oraz przewidywanego scenariusza alternatywnego¹⁶. Proszę przedstawić opis wszystkich istotnych informacji, które mogą odnosić się do etapu wyboru: zgromadzone dane dotyczące wnioskodawców ubiegających się o pomoc, dane przekazane przez wnioskodawców oraz wyniki wyboru. Proszę również wyjaśnić wszelkie potencjalne problemy z dostępnością danych.

a) systemy monitorowania programów pomocowych gromadzące dane o projektach

Dane o wnioskodawcach, beneficjentach, etapie wyboru projektów, wynikach naboru, realizacji projektów, realizacji wskaźników itp. w ramach programów pomocowych KPO i FERC będą gromadzone w dwóch systemach informatycznych – centralnym CST2021 oraz lokalnym- SIMBA. Rozpoczęcie gromadzenia i agregowania danych

¹⁶ Proszę zauważyć, że w ramach oceny wymagane może być zarówno gromadzenie danych historycznych, jak i danych, które będą stopniowo udostępniane w trakcie wdrażania programu pomocy. Proszę określić źródła obu rodzajów informacji. Oba rodzaje danych powinny być w miarę możliwości pozyskiwane z tego samego źródła w celu zagwarantowania spójności w czasie.

nastąpi wraz z uruchomieniem pierwszych konkursów realizowanych w ramach interwencji.

- **CST2021** - [Centralny system teleinformatyczny](#) prowadzony przez ministra ds. rozwoju regionalnego wspierający realizację programów operacyjnych i projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich 2021-2027, w którym znajdują się informacje o programach, cyklu życia projektów i procesie certyfikacji; system rejestruje procesy udzielania pomocy (począwszy od zawarcia umów wsparcia), realizacji projektów (w tym aneksy do umów wsparcia) i rozliczenia (w tym sukcesywnie zatwierdzane tzw. wniosków o płatność). Zatem CST dostarcza szczegółowych danych zarówno z poziomu beneficjanta (jednostkowe), jak i skumulowane informacje o rzeczowo-finansowym wykonaniu programu.
- System monitorowania projektów **SIMBA** (System Informacyjny do spraw Monitorowania, Badań i Analiz) prowadzony przez CPPC, w którym gromadzone są dane o projektach szerokopasmowych współfinansowanych ze środków publicznych; system obsługuje procesy naboru wniosków i wyboru projektów, oraz gromadzi komplet danych pochodzących z tego procesu.

Scenariusze alternatywne dotyczące wnioskodawców, beneficjentów, etapu wyboru projektów, wyników naborów, realizacji projektów, osiągniętych efektów interwencji itp. mogą być badane na podstawie danych historycznych z systemów monitorowania programów finansowanych w ramach poprzednich perspektyw finansowych:

- **SL2014** (perspektywa finansowa 2014-2020);
- **KSI SIMIK** (perspektywa finansowa 2007 -2013).

b) bazy danych gromadzące informacje o rynku telekomunikacyjnym

Informacje o przedsiębiorcach telekomunikacyjnych (w tym beneficjentach i wnioskodawcach), infrastrukturze telekomunikacyjnej oraz o rynku telekomunikacyjnym, zarówno w ujęciu historycznym, jaki i gromadzone na bieżąco, znajdują się w następujących publicznych systemach informatycznych:

- Rejestr Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych (**RPT**) - prowadzony przez UKE spis podmiotów prowadzących działalność telekomunikacyjną,
- Punkt informacyjny do spraw telekomunikacji (**PIT**) - prowadzony przez UKE system teleinformatyczny służący do gromadzenia, przetwarzania, prezentowania i udostępniania informacji o infrastrukturze telekomunikacyjnej, publicznych sieciach telekomunikacyjnych oraz budynkach umożliwiających kolokację,
- System Informacyjny o dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego (**SIDUSIS**) - baza danych prowadzona przez ministra ds. informatyzacji, która gromadzi informacje o dostępności usług Internetu

stacjonarnego na podstawie zgłoszeń od usługodawców internetowych oraz obywateli,

- dane udostępnione przez UKE, zbierane na podstawie art. 7 Prawa telekomunikacyjnego¹⁷ (Platforma Usług Elektronicznych (PUE), tj. sprawozdania z działalności telekomunikacyjnej.

Dostęp Ewaluatora do systemów monitorowania programów pomocowych oraz baz danych gromadzących informacje o rynku telekomunikacyjnym zostanie zapewniony przez koordynatora niniejszej ewaluacji, tj. ministra ds. informatyzacji (Minister Cyfryzacji - MC), m.in. za pomocą Listów polecających skierowanych do właścicieli poszczególnych systemów, tj:

1) na podstawie listów polecających skierowanych, odpowiednio, do CPPC lub Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), zostaną udostępnione Ewaluatorowi dane do systemów monitorowania programów pomocowych, tj. SIMBA, CST2021, SL2014 oraz KSI SIMIK;

2) dane do baz danych gromadzących informacje o rynku komunikacyjnym, tj. RPT, PIT oraz do danych zbieranych na podstawie art. 7 Prawa telekomunikacyjnego zostaną udostępnione Ewaluatorowi przez UKE na podstawie listów polecających;

3) dane do systemu SIDUSIS zostaną udostępnione Ewaluatorowi przez koordynatora niniejszej ewaluacji, który jest zarazem właścicielem systemu, tj. przez Ministra Cyfryzacji.

c) pozostałe źródła danych

Dane i informacje, istotne z punktu widzenia ewaluacji, będą zawierały dokumenty związane z procesem wyboru oraz realizacji projektów, tj. dokumentacja konkursowa, umowa o udzielenie wsparcia, i.in. Ponadto, badaniu będą podlegać dokumenty prawne, publikacje, dane statystyczne. Dane te są danymi ogólnodostępnymi, publikowanymi na stronach odpowiednich instytucji.

Badanie wpływu interwencji na sytuację społeczno - ekonomiczną regionów objętych wsparciem zostanie uzupełnione przez dane gromadzone i publikowane w Głównym Urzędzie Statystycznym (**GUS**)¹⁸. Dane te mogą mieć zarówno charakter historyczny, jak i są przez urząd zbierane i publikowane na bieżąco (w odpowiednich interwałach czasowych, np. miesięcznych, kwartalnych, rocznych). Dane GUS są danymi ogólnodostępnymi, publikowanymi na stronie tej instytucji, a zatem nie będzie występować problem z ich dostępnością.

Źródłem danych będą również cykliczne raporty o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, a także dane zebrane na potrzeby poprzednich raportów ewaluacyjnych. Raporty są dokumentami publicznie dostępnymi, publikowanymi na stronie internetowej UKE.

¹⁷ Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. 2004 nr 171 poz. 1800 z późn. zm)

¹⁸ Główny Urząd Statystyczny (GUS- centralny urząd administracji rządowej zajmujący się zbieraniem i udostępnianiem informacji statystycznych.

Dane surowe, zebrane na potrzeby poprzednich ewaluacji zostaną udostępnione Ewaluatorowi przez koordynatora poprzednich ewaluacji, tj. ministra ds. informatyzacji.

Alternatywnie, dane na temat przedsiębiorstw telekomunikacyjnych w zakresie informacji z dokumentów rejestrowych i ich zmian oraz dane ze sprawozdań finansowych spółek są do pobrania z publicznie dostępnych danych gromadzonych w bazie KRS (<https://ekrs.ms.gov.pl/>) oraz bazie CEIDG (<https://ceidg.gov.pl>). Kolejnym alternatywnym źródłem danych, w których zawarte są dane metryczkowe i charakterystyki społeczno-gospodarcze przedsiębiorstw, są zasoby GUS SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”. Biorąc jednak pod uwagę, że w przypadku danych GUS nie ma możliwości prowadzenia ww. analiz na danych jednostkowych poza GUS, zasoby te planujemy wykorzystać wyłącznie, jeśli nie będziemy w stanie pozyskać danych bardzo istotnych z punktu widzenia ewaluacji.

Ewaluator pozyska również inne dane od instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu i jego beneficjentów (np. w drodze ankietyzacji). Udział beneficjentów w badaniu będą gwarantować zapisy umów o udzielenie wsparcia. Udział odpowiednich instytucji będzie zagwarantowany przez Listy polecające wystawione przez Ministra Cyfryzacji. Jeśli Ewaluator zdecyduje o zasadności np. badań ankietowych przedsiębiorców telekomunikacyjnych, którzy nie uzyskali wsparcia w ramach programów pomocowych, Minister Cyfryzacji wystosuje stosowne listy polecające, zachęcające do udziału w badaniu.

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach, nie przewidujemy wystąpienia problemów z dostępnością danych.

6.2. Proszę przedstawić informacje dotyczące częstotliwości gromadzenia danych, które są istotne z punktu widzenia oceny. Czy obserwacje są dostępne na wystarczająco zdezagregowanym poziomie, tj. na poziomie indywidualnych przedsiębiorstw?

Większość informacji będzie pozyskiwana na poziomie indywidualnych przedsiębiorstw lub na poziomie pojedynczego projektu. Dane te są gromadzone w systemach wskazanych w pkt 6.1. Uzupełniając, część danych zostanie pozyskana bezpośrednio od przedsiębiorców na podstawie badań kwestionariuszowych. Dane do badań ewaluacyjnych będą również pozyskiwane na poziomie pojedynczego punktu adresowego. Dane te, co do zasady, są jednostkowymi, niezagregowanymi danymi.

Dane planowane do wykorzystania w analizach na poziomie makroekonomicznym będą zagregowane na poziomie regionu (gmina/ powiat) lub kraju.

Szczegółowe informacje dotyczące poziomu zbierania danych dla każdego pojedynczego wskaźnika zostały określone w tabeli pkt 4.1 powyżej.

Częstotliwość gromadzenia danych dla poszczególnych rodzajów źródeł kształtuje się następująco:

- 1) SIMBA – dane monitoringowe będą gromadzone nie rzadziej, niż raz na pół roku;

- 2) CST2021– dane monitoringowe będą gromadzone nie rzadziej, niż raz na pół roku;
- 3) SL2014 oraz KSI SIMIK – systemy gromadzące dane dotyczące poprzednich perspektyw finansowych są danymi o charakterze historycznym;
- 4) SIDUSIS – dane o zasięgach sieci szerokopasmowych są przekazywane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych nie rzadziej niż raz na miesiąc;
- 5) PIT – dane są przekazywane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych nie rzadziej niż raz w roku (dane o infrastrukturze telekomunikacyjnej) lub w razie wystąpienia określonego zdarzenia (np. wprowadzane przez zarządcę drogi w terminie 30 dni od dnia zakończenia budowy kanału technologicznego);
- 6) RPT – wpisy do Rejestru Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych są aktualizowane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych na bieżąco (w ciągu 7 dni od złożenia wniosku o wpis/wykreślenie);
- 7) dane udostępnione przez UKE, zbierane na podstawie art. 7 Prawa telekomunikacyjnego – raz do roku;
- 8) cykliczne raporty o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polsce przygotowane przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej są publikowane raz do roku;
- 9) dane GUS –aktualizowane są w różnych interwałach czasowych w zależności od rodzaju danych – najczęściej raz na miesiąc, kwartał lub rok, niektóre pochodzą ze spisów powszechnych organizowanych raz na 10 lat.

Częstotliwość gromadzenia danych została określona dla poszczególnych rodzajów danych również w tabeli w pkt. 4.1 powyżej.

6.3. Proszę wskazać, czy dostęp do danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny może być utrudniony przez przepisy ustawowe i wykonawcze dotyczące poufności danych oraz w jaki sposób kwestie te zostałyby rozwiązane. Proszę wskazać możliwe inne problemy związane z gromadzeniem danych oraz sposób, w jaki zostałyby one rozwiązane.

Przepisy dotyczące ochrony danych osobowych nie stanowią ograniczeń dla czynności analityczno-badawczych zaplanowanych w niniejszej ewaluacji. W procesie ankietowania i badań jakościowych zostaną zastosowane rozwiązania ujęte w umowie z Ewaluatorem, które zapewnią poufność i ochronę osób, których dane dotyczą. Udział beneficjentów w badaniu będą gwarantować zapisy umów o udzielenie wsparcia. Dostęp Ewaluatora do systemów monitorowania programów pomocowych oraz baz danych gromadzących informacje o rynku telekomunikacyjnym, zostanie zapewniony przez koordynatora niniejszej ewaluacji, tj. ministra ds. informatyzacji (Ministra Cyfryzacji - MC), m.in. za pomocą Listów polecających skierowanych do właścicieli poszczególnych systemów. Szczegółowe informacje w tym zakresie zostały przedstawione w pkt 6.1 powyżej.

W przypadku korzystania z danych zewnętrznych baz KRS i CEiDG oraz zagregowanych danych GUS, z uwagi na fakt, że dane te są publiczne dostępne, problem ewentualnych utrudnień z dostępem do nich nie występuje.

Jednocześnie, zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawą wdrożeniową – art. 92.1) na potrzeby m.in. procesu ewaluacji programów realizowanych w ramach polityki spójności UE w Polsce, instytucje systemu wdrażania, w tym Instytucja Pośrednicząca FERC - CPPC, zyskują dostęp do 13 rejestrów publicznych¹⁹. Jest to nowe rozwiązanie, nie mające precedensu w dotychczasowej historii ewaluacji polityki spójności, które teoretycznie może zapewnić nowe możliwości analityczne dla planowanych ewaluacji. Jednakże dostępność do ww. danych wiąże się z koniecznością zawierania stosownych porozumień z gestorami rejestrów. Do czasu uregulowania problematyki dostępu do danych, do którego uprawnia przywołana ustawa, traktujemy powyższe jako alternatywne źródło danych.

6.4. Proszę wskazać, czy przewiduje się przeprowadzenie badań beneficjentów pomocy lub innych przedsiębiorstw oraz czy wykorzystywane mają być uzupełniające źródła informacji.

Jak sygnalizowano w tabeli w pkt 4.1 i w rozdziale 5, w planowanej ewaluacji zamierzamy wykorzystać dane pochodzące z badania beneficjentów, przedsiębiorców telekomunikacyjnych oraz instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu.

Badania z udziałem beneficjentów, obejmą m.in. na analizę efektu zachęty i wpływu wsparcia na konkurencyjność przedsiębiorstw (w tym w miarę możliwości analizy porównawcze w schematach dopasowanych PSM - pomiędzy podgrupami beneficjentów, np. różnych naborów wniosków, programów pomocowych, klas wielkości, intensywności i struktury wsparcia, etc. - przy kontroli podobieństwa ze względu na czynniki związane z selekcją, wpływające na efekty projektów). Badania zaplanowano jako badania kwestionariuszowe beneficjentów – przedsiębiorców telekomunikacyjnych, którzy otrzymali wsparcie. Uzupełniając badania beneficjentów obejmą analizę efektów rozlania („*spillover effect*”), wpływu interwencji na usługi detaliczne oraz wpływu na sytuację społeczno- ekonomiczną regionów.

Uzupełniające źródła informacji zostaną wykorzystane w badaniu:

1) adekwatności pomocy - Ewaluator przeprowadzi jakościową ekspercką analizę i ocenę adekwatności programu i jego założeń (theory-based evaluation). Ewaluacja zostanie przeprowadzona na podstawie dostępnych danych ilościowych i jakościowych dotyczących procesów wdrażania, mechanizmów rynkowych w

¹⁹ Lista obejmuje – 1) Krajowy Rejestr Sądowy; 2) Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej; 3) Krajowy Rejestr Zadłużonych; 4) Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych; 5) centralny rejestr danych podatkowych; 6) rejestr podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich; 7) system udostępniania danych o pomocy publicznej; 8) system harmonogramowania, rejestracji i monitorowania pomocy publicznej; 9) Biuletyn Zamówień Publicznych; 10) centralny rejestr ubezpieczonych; 11) centralny rejestr płatników składek; 12) krajowy rejestr urzędowy podziału terytorialnego kraju; 13) system informatyczny prokuratury.

kontekście interwencji (w tym wyników innych ewaluacji w ramach poprzednich perspektyw oraz danych analizowanych w procesie niniejszej ewaluacji).

2) proporcjonalności pomocy - Ewaluator przeprowadzi jakościową ekspercką analizę i ocenę proporcjonalności programu i jego założeń (theory-based evaluation). Ewaluacja zostanie przeprowadzona na podstawie dostępnych danych ilościowych i jakościowych dotyczących procesów wdrażania, mechanizmów rynkowych w kontekście interwencji (w tym wyników innych ewaluacji w ramach poprzednich perspektyw oraz danych analizowanych w procesie niniejszej ewaluacji, między innymi wskaźników wpływu bezpośredniego – *direct impact*).

3) opcjonalnie – badanie interwencji w zakresie *spillover effect* - badania jakościowe (studia przypadku, w tym obejmujące podmioty prowadzące działalność w obszarze oddziaływania działalności beneficjentów) oraz analizy eksperckie (branżowe, biznesowe), przeprowadzone na potrzeby lepszej identyfikacji i interpretacji mechanizmów wpływu pomocy na otoczenie beneficjentów (inne przedsiębiorstwa/uczestników rynku, firmy współpracujące/konkurencję, przepływ wartości, handel, itp.)

Dodatkowe źródła danych zostaną zaproponowane przez Ewaluatora i mogą obejmować:

a) badania ankietowe metodą CAWI/CATI beneficjentów, tzw. „nieskutecznych beneficjentów”, innych przedsiębiorców,

b) studia przypadków dla wybranych projektów,

c) badania jakościowe w formie wywiadów IDI z interesariuszami programu i ekspertami,

d) warsztaty eksperckie z osobami odpowiedzialnymi za zarządzanie programem na poziomie operacyjnym i strategicznym,

e) pogłębioną analizę danych zastanych (*desk research*) dotyczących m.in. problematyki horyzontalnej programu np. sprawności systemu wyboru projektów, w tym kryteriów.

Przedstawiony powyżej dobór metod uzupełniających dostarczy informacji, które pozwolą na identyfikację i interpretację mechanizmów wpływu pomocy (wyjaśni „dlaczego program działa/nie działa”, w jaki sposób realizowane są założenia teoretyczne, które warunkowały wystąpienie/brak efektów, itp.). Ich zastosowanie realizuje, wcześniej wspomniany komponent niniejszej ewaluacji – *theory-based evaluation*.

7. Proponowany harmonogram oceny

7.1. Proszę wskazać planowany harmonogram oceny, uwzględniając etapy pośrednie gromadzenia danych, sprawozdań okresowych i zaangażowania zainteresowanych stron. W odpowiednich przypadkach proszę dostarczyć załącznik zawierający szczegółowe informacje dotyczące proponowanego harmonogramu.

Niniejszy harmonogram oceny obejmuje dwa programy pomocowe – program pomocowy KPO oraz program pomocowy FERC, przy czym:

- 1) inwestycje realizowane w ramach programu pomocowego KPO muszą zakończyć się do 31.08.2026 r.;
- 2) inwestycje realizowane w ramach programu pomocowego FERC muszą zakończyć się do 31.12.2029 r.

Pomoc publiczna będzie udzielana maksymalnie do 31 grudnia 2026 r.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, orientacyjny harmonogram ewaluacji obu programów pomocowych przedstawia się następująco:

I kwartał 2023 – przedłożenie planu ewaluacji programów pomocowych KPO i FERC do KE przez władze Polski

II/III kwartał 2023 – zatwierdzenie planu ewaluacji przez KE

od III kwartału 2023

- 1) operacjonalizacja metodyki badań
- 2) gromadzenie danych na potrzeby ewaluacji interwencji

IV kwartał 2023 - Opracowanie dokumentacji do przetargu na wybór niezależnego Ewaluatora dla ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC

I kwartał 2024 - przeprowadzenie zamówienia publicznego na wybór niezależnego Ewaluatora i podpisanie umowy

II kwartał 2024– opracowanie raportu metodologicznego przez Ewaluatora

Od III kwartału 2024 - zbieranie danych, przeprowadzenie badań ilościowych i jakościowych

IV kwartał 2024 - przygotowanie raportu wstępnego dot. realizacji KPO i FERC z oceną możliwości wykorzystania zaproponowanych metod i danych

II kwartał 2026 (nie później, niż do 31.05.2026) - przygotowanie i przekazanie do KE ostatecznej wersji Raportu końcowego z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.

II kwartał 2029 - przygotowanie i przekazanie do KE Raportu dodatkowego z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC.

7.2. Proszę wskazać termin, przed upływem którego należy przedłożyć Komisji sprawozdanie końcowe z oceny.

Jak oznaczono w harmonogramie, przedstawionym w pkt 7.1 powyżej, władze Polski przedłożą Komisji:

1) końcowy raport z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC nie później niż do 31 maja 2026 r.,;

2) dodatkowy raport z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC nie później niż do 30 czerwca 2029 r.,.

Ze względu na długość trwania projektów telekomunikacyjnych (od momentu udzielenia pomocy do zakończenia projektu jest to minimum 2,5-3 lata), zaproponowano przedłożenie dodatkowego Raportu z ewaluacji, w którym będziemy mogli pokazać pełniejsze efekty obu programów. Należy mieć na uwadze, że Raport końcowy z ewaluacji programów KPO i FERC, który musi zostać przekazany do KE do końca maja 2026 r., będzie oparty na badaniu projektów znajdujących się w bardzo wczesnej fazie realizacji. Oznacza to, że ewaluacja może zostać przeprowadzona w bardziej ograniczonym zakresie, niż to planujemy, a Raport końcowy nie przyniesie odpowiedzi na wszystkie zaplanowane pytania badawcze.

7.3. Proszę wskazać czynniki, które mogą wpłynąć na planowany harmonogram.

Na realizację harmonogramu może wpłynąć:

1) opóźnienie w ogłoszeniu i rozstrzygnięciu konkursów, co będzie skutkowało tym, że realizacja projektów rozpocznie się później;

2) niewykorzystanie alokacji w pierwszych konkursach i konieczność organizacji kolejnych konkursów na pozostałą wartość alokacji, co będzie skutkowało tym, że realizacja części projektów może rozpocząć się później;

3) nierozstrzygnięcie przetargu na wybór Ewaluatora (np. z powodu braku ofert);

4) opóźnienie w realizacji projektów utrudniające ocenę efektów projektów;

5) przedłużenie okresu obowiązywania programu pomocowego KPO, co spowoduje przesunięcie w opracowaniu oraz przekazaniu KE raportu z realizacji programu.

8. Organ przeprowadzający ocenę

8.1. Proszę przedstawić szczegółowe informacje dotyczące organu przeprowadzającego ocenę lub, jeżeli nie został jeszcze wybrany, dotyczące harmonogramu, procedury i kryteriów jego wyboru.

Ewaluacja programu pomocowego będzie koordynowana przez ministra właściwego ds. informatyzacji (Ministra Cyfryzacji - MC), pełniącego w systemie FERC rolę jednostki kluczowej, natomiast w KPO – rolę instytucji odpowiedzialnej za realizację reform i inwestycji²⁰. Jednostka ta odgrywa wiodącą rolę w sporządzaniu niniejszego planu ewaluacji (co jest zgodnie z wymogami „*Common methodology...*”) oraz zapewni niezależność procesu ewaluacji programów pomocowych FERC i KPO.

Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialny będzie Ewaluator, niezależny od jednostki przyznającej wsparcie (tj. CPPC) oraz od Zamawiającego (MC), wybrany w procedurze zamówienia publicznego. Przygotowanie dokumentacji do przetargu oraz wybór Ewaluatora planowane jest pod koniec 2024 r. Przewiduje się zastosowanie przetargu nieograniczonego na wybór Ewaluatora. Do wyboru wykonawcy przewiduje się zastosowanie kryterium ceny oraz kryteriów pozacenowych związanych z zaproponowaną metodyką badań, doświadczeniem członków zespołu ewaluacyjnego lub organizacją badania.

8.2. Proszę przedstawić informacje dotyczące niezależności organu przeprowadzającego ocenę oraz sposobu, w jaki wykluczone zostaną ewentualne konflikty interesów w trakcie procedury wyboru.

Ewaluator zostanie wybrany w otwartej, konkurencyjnej procedurze przetargowej zorganizowanej przez ministra właściwego ds. informatyzacji (por. punkt 8.1 powyżej), który zapewni niezależność ewaluacji od organu przyznającego ocenę (CPPC). Osoby zaangażowane w wybór Ewaluatora będą zobowiązane do złożenia oświadczeń, zgodnie z którymi w razie wystąpienia konfliktu interesów zostaną wyłączone z procedury wyboru.

8.3. Proszę wskazać odnośne doświadczenie i umiejętności organu przeprowadzającego ocenę lub sposobu, w jaki takie umiejętności zostaną zapewnione w trakcie procedury wyboru.

Wymagane doświadczenie/ umiejętności zostaną określone w dokumentacji przetargowej (por. punkt 8.1 powyżej).

8.4. Proszę wskazać, jakie rozwiązania zastosuje organ przyznający pomoc w celu zarządzania przeprowadzeniem oceny i monitorowania tego procesu.

W dokumentacji przetargowej zostanie określone w jaki sposób (na przykład spotkania robocze, maile) oraz z jaką częstotliwością Ewaluator ma przekazywać informacje na temat postępów prac. W umowie z Ewaluatorem zostanie wskazana osoba do kontaktów roboczych, która będzie nadzorowała przebieg oceny. Umowa z Ewaluatorem, uwzględniająca procedury nadzoru nad realizacją zamówień zgodnie z ich zakresem i harmonogramem, zapewni narzędzia sankcji w przypadku odstępstw lub nieprawidłowości.

8.5. Proszę przedstawić informacje, nawet jeżeli mają one wyłącznie charakter orientacyjny, dotyczące koniecznych zasobów ludzkich i finansowych, które będą udostępnione na potrzeby przeprowadzania oceny.

²⁰ Por. art. 141a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057)

Przeprowadzenie niniejszej ewaluacji będzie procesem kumulatywnym, obejmującym nie jeden a dwa programy pomocowe, rozłożonym w czasie na kilka lat. Harmonogram ewaluacji zakłada przygotowanie dwóch raportów z ewaluacji: 1) końcowego dla programu pomocowego KPO oraz FERC oraz 2) dodatkowego raportu z ewaluacji programu pomocowego KPO oraz FERC. Ewaluacja programów wymaga szeregu prac przygotowawczych i systematycznego pozyskiwania, analizowania i raportowania danych. Skumulowany koszt takiej ewaluacji może być znaczący, jednakże, z całą pewnością nie przekroczy on 0,1% łącznej wartości programów pomocowych KPO i FERC²¹.

Środki na działania związane z ewaluacją programów pomocowych, będą zapewnione w ramach Pomocy technicznej FERC, 2021-2027 oraz ze środków na wydatki administracyjne dostępne w KPO lub, uzupełniając, ze środków budżetu państwa.

Biorąc pod uwagę spodziewane zaangażowanie czasowe w przygotowanie i przeprowadzenie procesu ewaluacji, po stronie jednostki koordynującej ewaluację, konieczne będzie zaangażowanie co najmniej 3 osób do przeprowadzenia zamówienia i wyboru wykonawcy. Robocze kontakty z Ewaluatorem będą realizowane przez co najmniej 2 osoby, które również będą odpowiedzialne za odbiór zamówienia.

9. Informowanie o ocenie

9.1. Proszę przedstawić informacje dotyczące sposobu upublicznienia oceny, tj. w drodze opublikowania na stronie internetowej planu oceny i sprawozdania końcowego z oceny:

W celu zachowania transparentności badania ewaluacyjnego, zarówno niniejszy plan ewaluacji, jak również raporty z ewaluacji programów pomocowych FERC i KPO zostaną opublikowane on-line, nie później niż w ciągu 4 miesięcy od ich akceptacji, zapewniając tym samym powszechny dostęp do informacji. W szczególności dokumenty te zostaną udostępnione na oficjalnym serwisie rządowym gov.pl na podstronach dotyczących FERC oraz KPO.

9.2. Proszę wskazać, w jaki sposób zapewnione zostanie zaangażowanie zainteresowanych stron. Proszę wskazać, czy przewiduje się organizację konsultacji społecznych lub wydarzeń związanych z oceną:

Zaplanowana ewaluacja, na różnych etapach procesu badawczego, będzie angażowała kluczowych interesariuszy do interpretacji sposobu realizacji interwencji w konfrontacji z założoną teorią programów. Stąd w badaniach jakościowych (wywiady pogłębione, warsztaty) angażowani będą zarówno przedsiębiorcy telekomunikacyjni, jak i instytucje biorące udział we wdrożeniu programów. Będą to zatem adekwatni aktorzy, rozumiejący problematykę wdrażania i mający na nią wpływ oraz osoby bezpośrednio zainteresowane realizacją programu. Zaangażowanie zainteresowanych stron będzie zadaniem niezależnego Ewaluatora. Jako wykonawca analizy otrzyma on Listy polecające, które umożliwią mu pozyskanie udziału stron.

²¹ Por. https://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/evaluation_faq_en.pdf

9.3. Proszę podać, w jaki sposób organ przyznający pomoc i inne organy planują wykorzystać wyniki oceny na przykład do celów zaprojektowania kolejnych wersji programu lub podobnych programów:

Analogicznie do wykorzystania wyników ewaluacji programu pomocowego (SA.43484) dotyczącego dofinansowania sieci szerokopasmowych, planując niniejszą ewaluację zakładamy możliwie pełne wykorzystanie jej wyników – m.in. w procesie kształtowania kierunków strategicznych i rozwiązań operacyjnych dla nowego programu/ programów o zbieżnym celu, następców programów pomocowych FERC i KPO.

9.4. Proszę wskazać, czy i na jakich warunkach dane gromadzone do celów oceny lub wykorzystywane do przeprowadzenia oceny zostaną udostępnione na potrzeby dalszych badań i analizy:

Dane zgromadzone przez Ewaluatora będą udostępnione w formie raportu. Nie przewiduje się dalszego udostępniania danych źródłowych, poza obowiązkiem ich udostępnienia wynikającym z powszechnie obowiązującego prawa.

9.5. Proszę wskazać, czy plan oceny zawiera informacje poufne, których nie należy ujawniać Komisji:

Nie. Niniejszy plan ewaluacji jest dokumentem jawnym, nie zawiera informacji poufnych i może zostać upubliczniony w całości.

10. Inne informacje

10.1. Proszę wskazać w tym miejscu wszelkie inne informacje, które uznają Państwo za istotne dla oceny planu oceny:

Nie dotyczy.

10.2. Proszę wymienić wszystkie dokumenty załączone do zgłoszenia i dostarczyć ich kopie na papierze lub podać bezpośrednie łącza internetowe do tych dokumentów:

- 1) Program pomocowy Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (Dz.U. poz. 405 - <https://dziennikustaw.gov.pl/D2023000040501.pdf>).
- 2) Program pomocowy Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności” <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2022/2604>
- 3) Raport „Analiza efektów interwencji publicznych podjętych dotychczas na podstawie programu pomocowego dla I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 oraz zmian w kondycji rynku

telekomunikacyjnego w Polsce, jakie zasły w trakcie wdrażania tego programu.
Etap II”
https://www.polskacyfrowa.gov.pl/media/91289/POPC_analiza_interwencjapubliczna_24062020.pdf